

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ХАЄЦЬКА ОЛЬГА ПЕТРІВНА

УДК: 338.432:[330.341.1+330.322](043.3)

**ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ**

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Вінниця – 2026

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вінницькому національному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України.

**Науковий
консультант:**

доктор економічних наук, професор,
академік НААН України
КАЛЕТНИК Григорій Миколайович,
Вінницький національний аграрний університет,
ректор, професор кафедри адміністративного
менеджменту та альтернативних джерел енергії.

Опоненти:

доктор економічних наук, професор
НЕГОДА Юлія Володимирівна,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
директор ННІ неперервної освіти;

доктор економічних наук, професор
СВИНОУС Іван Вікторович,
Білоцерківський національний аграрний університет,
професор кафедри обліку і оподаткування;

доктор економічних наук, професор
СОКОЛЮК Сергій Юрійович,
Уманський національний університет, завідувач
кафедри підприємництва та бізнес-технологій.

Захист відбудеться «10» квітня 2026 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 05.854.03 у Вінницькому національному аграрному університеті за адресою: 21000, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, ауд. 2602.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Вінницького національного аграрного університету за адресою: 21000, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, навчальний корпус № 2 та на сайті <https://vsau.org/nauka/specjalizovani-vcheni-radi/specjalizovana-vchena-rada-k-0585403>.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

Роман ЛОГОША

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується поглибленням глобалізаційних процесів, посиленням міжнародної конкуренції, трансформацією технологічних укладів та формуванням нової архітектури світових агропродовольчих ринків. У цих умовах аграрний сектор виступає не лише базовою складовою національної економіки, а й стратегічним чинником забезпечення продовольчої безпеки, валютної стабільності та інтеграції держави у глобальні ланцюги створення доданої вартості.

Підвищення вимог до якості та безпечності продукції, екологічних стандартів виробництва, цифрової інтегрованості бізнес-процесів і технологічної модернізації зумовлює необхідність переходу аграрного сектору до моделі розвитку, заснованої на системній взаємодії інновацій та інвестицій. Особливої актуальності зазначена проблематика набуває для України, аграрний сектор якої є однією з ключових галузей національної економіки та вагомим суб'єктом світового аграрного ринку. Водночас його функціонування відбувається в умовах підвищеної турбулентності зовнішнього середовища, посилення конкуренції з боку провідних експортерів аграрної продукції, імплементації євроінтеграційних вимог, екологічних імперативів «зеленої» трансформації та цифровізації економіки. Додаткові виклики пов'язані з наслідками воєнної агресії, що спричинили руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, зниження інвестиційної активності, структурні диспропорції та зростання ризиків господарської діяльності. За таких умов актуалізується потреба у формуванні довгострокових стратегічних орієнтирів інноваційно-інвестиційного розвитку, здатних забезпечити відновлення, модернізацію та підвищення конкурентоспроможності галузі.

Виняткового значення набуває розроблення інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору, які мають забезпечити структурну модернізацію виробництва, впровадження ресурсоефективних та екологічно безпечних технологій, підвищення продуктивності й збільшення доданої вартості аграрної продукції. Інновації в цьому випадку виступають визначальним чинником технологічного оновлення, цифрової трансформації та формування нових конкурентних переваг агросектору, тоді як інвестиції створюють фінансово-ресурсну основу для реалізації інноваційних рішень і масштабування позитивних трансформаційних змін. Їхня інтегрована взаємодія формує підґрунтя для довгострокового економічного зростання, стійкості до зовнішніх шоків та зміцнення позицій України на світових аграрних ринках.

Тому актуальними залишаються наукові розробки, що включають механізми формування інноваційно-інвестиційних стратегій, методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу та інвестиційної привабливості аграрного сектору, інструменти стратегічного прогнозування, управління ризиками й адаптації до умов невизначеності.

Значний внесок у розроблення теоретичних і методологічних засад інноваційної та інвестиційної діяльності, формування механізмів її фінансового

забезпечення та державного регулювання здійснили А. Амоша, Ю. Бажал, Д. Белл, З. Варналій, О. Вишневський, А. Гальчинський, В. Геєць, Дж. Гелбрейт, А. Гриценко, С. Давимука, Б. Данилишин, І. Єгоров, М. Кастельс, М. Кизим, М. Кондратьєв, К. Крістенсен, С. Кузнець, А. Маслов, В. Міщенко, К. Перес, І. Підоричева, М. Портер, О. Саліхова, Б. Санто, В. Семиноженко, В. Сіденко, М. Туган-Барановський, Л. Федулова, К. Фримен, Р. Флорида, А. Чухно, К. Шваб, С. Шкарлет, Й. Шумпетер та інші дослідники. Окремі аспекти інноваційної активності, інвестиційного забезпечення та стратегічної модернізації аграрного сектору обґрунтовано у працях А. Андрейченка, В. Андрійчука, О. Бородіної, О. Варченко, Л. Вдовенко, І. Гончарук, В. Замлинського, Н. Зіновчук, О. Ільїної, Г. Калетніка, С. Кваші, Є. Кирилюка, М. Кісіля, С. Козловського, С. Коляденко, Я. Костецького, Д. Крисанова, М. Крутько, О. Левандівського, Р. Логоші, І. Лукінова, Ю. Лупенка, С. Лутковської, К. Мазур, В. Месель-Веселяка, А. Мовчанюк, Ю. Негоди, В. Онегіної, І. Свиноуса, С. Соколюка, І. Томашук, М. Федорова, О. Ходаківської, О. Шпикуляка та інших науковців. У них висвітлено проблеми інституційного середовища, державної підтримки, конкурентоспроможності та структурних трансформацій галузі.

Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених проблемам інноваційного розвитку, інвестиційного забезпечення та стратегічного управління аграрним сектором, недостатньо опрацьованими залишаються питання комплексного поєднання його інноваційної та інвестиційної складових у межах єдиної стратегічної моделі розвитку з урахуванням впливу глобальної конкуренції, цифрової трансформації, екологічних вимог та інституційних обмежень.

Зазначені обставини зумовили вибір теми дисертаційного дослідження, спрямованого на розроблення теоретико-методологічних положень і науково-практичних рекомендацій щодо формування та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобальної конкуренції. Обрана тема є актуальною та своєчасною, оскільки її реалізація сприятиме підвищенню конкурентоспроможності аграрного сектору, зміцненню його інвестиційної привабливості та забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку держави.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень Вінницького національного аграрного університету та є складовою частиною науково-дослідних тем: «Організаційно-економічні аспекти розвитку агроєкосистем на засадах екологізації економіки» (№ держреєстрації 0121U112882, 2021–2024 рр.), у межах якої автором проведено системний аналіз теоретичних засад інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору та запропоновано модель взаємодії інноваційного та інвестиційних потенціалів з урахуванням екологічних та глобальних чинників; «Еколого-економічні та інвестиційно-інноваційні аспекти розвитку аграрного виробництва у забезпеченні продовольчої безпеки держави» (№ держреєстрації 0125U003569, 2025–2026 рр.), у межах якої обґрунтовано методичні підходи до комплексного

оцінювання інноваційного та інвестиційного потенціалу аграрного сектору, розроблено методику формування інноваційно-інвестиційних стратегій та визначено напрями адаптивного стратегічного управління в умовах глобальної конкуренції.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних та прикладних засад формування, оцінювання та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальної конкуренції.

Для досягнення мети дисертаційного дослідження було поставлено і вирішено такі *завдання*:

- охарактеризувати економічну сутність та простежити еволюцію наукових концепцій інноваційно-інвестиційного розвитку економіки й аграрного сектору;
- систематизувати інноваційно-інвестиційні стратегії, які є важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки;
- розкрити вплив глобалізаційних процесів на формування стратегічних пріоритетів розвитку аграрного сектору;
- виявити інституційні та структурні детермінанти формування інноваційно-інвестиційних стратегій у сільському господарстві України в умовах глобальної конкуренції;
- узагальнити наукові підходи та методи дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки;
- розробити методику комплексного оцінювання інноваційного та інвестиційного потенціалу аграрного сектору економіки;
- обґрунтувати методологічний підхід до формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальної конкуренції;
- здійснити оцінку стану, динаміки та структурної характеристики інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України;
- оцінити рівень інноваційної та інвестиційної активності суб'єктів аграрного сектору України;
- визначити вплив глобальної конкуренції та сучасних трансформаційних процесів на інноваційно-інвестиційний розвиток аграрного сектору економіки;
- розкрити роль цифрових платформ та AgriTech-екосистем у формуванні та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки;
- сформулювати методологічні положення динамічного моделювання та сценарного прогнозування стратегічних пріоритетів розвитку аграрного сектору економіки;
- представити екологічні імперативи Green Deal як стратегічний інструментарій забезпечення довгострокової глобальної конкурентоспроможності агропродовольчої продукції;
- ідентифікувати інституційно-управлінську архітектуру реалізації

інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору економіки;

– обґрунтувати фінансово-інвестиційні та партнерські механізми реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки України в умовах підвищених ризиків;

– запропонувати систему моніторингу та оцінювання ефективності реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки.

Об'єктом дослідження є процес формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки України, що забезпечує взаємодію інноваційного потенціалу, інвестиційної активності та конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах глобалізації.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних, методичних і прикладних засад, механізмів та інструментів стратегічного планування інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки, що забезпечують підвищення його ефективності та конкурентоспроможності, включаючи оцінку інноваційного потенціалу, інвестиційної привабливості та адаптацію стратегій до змін глобального економічного середовища.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань у дисертаційній роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового дослідження, а саме: *теоретичного аналізу і синтезу, індукції та дедукції, абстрагування* – для узагальнення наукових концепцій інноваційно-інвестиційного розвитку економіки, систематизації підходів різних шкіл економічної думки та розробки авторських теоретичних положень щодо взаємодії інноваційного потенціалу, інвестиційної активності в контексті підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору; *історичний в єдності з логічним* – для дослідження генезису економічних теорій і еволюції моделей інноваційно-інвестиційного розвитку економіки; *монографічний* – для критичного узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду стратегічного управління інноваційними процесами в аграрній сфері; *статистичні методи (групування, індексний, порівняльний аналіз)*, а також *методи структурного, динамічного та функціонально-вартісного аналізу* – для аналізу сучасного стану, динаміки та структурних характеристик інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки України в умовах посилення глобальної конкуренції; *інтеграційно-кількісних підходів, індексного та рейтингового аналізу* – для комплексного оцінювання інноваційного та інвестиційного потенціалів аграрного сектору економіки України, що дозволило сформувати аналітичну базу для прийняття стратегічних управлінських рішень; *економіко-математичного й економетричного моделювання, зокрема методів динамічного аналізу*, – для розроблення, емпіричної перевірки та сценарного обґрунтування стратегічних пріоритетів розвитку аграрного сектору економіки та виявлення впливу цифрових технологій і AgriTech-екосистем, а також екологічних імперативів ESG та European Green Deal на його довгострокову конкурентоспроможність; *порівняльний, сценарний та експертно-аналітичний* – для порівняльної оцінки альтернативних інноваційно-інвестиційних стратегій і визначення впливу глобальної конкуренції на формування стратегічних

пріоритетів розвитку аграрного сектору; *графічні та табличні методи* – для інтерпретації та узагальнення результатів дослідження, підвищення їхньої наочності та логічної структурованості.

Інформаційну базу дослідження сформовано на основі законодавчих і нормативно-правових актів України, офіційних статистичних та аналітичних матеріалів державних органів (Державної служби статистики України, Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України, Національного банку України, регіональних органів виконавчої влади), фінансової та статистичної звітності аграрних підприємств, а також міжнародних статистичних баз, індексів інноваційності та сталого розвитку, аналітичних звітів міжнародних організацій і європейських інституцій (зокрема FAO, OECD, Європейської комісії тощо). У процесі дослідження використано матеріали глобальних і регіональних систем моніторингу інноваційного розвитку, науково-технологічного потенціалу та конкурентоспроможності економік, що дозволило здійснити порівняльний аналіз позицій аграрного сектору України в умовах глобальної конкуренції. Інформаційну основу дослідження також становили наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали міжнародних і національних наукових конференцій, а також результати власних спостережень, розрахунків, аналітичних узагальнень і економіко-математичного моделювання.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення й результати дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

– обґрунтовано інструментально-технологічну модель стратегічної модернізації аграрного сектору економіки України в умовах глобальної конкуренції, що базується на інтеграції AgriTech-екосистем і цифрових платформ й забезпечує узгодженість стратегічних рішень на макро-, мезо- і мікрорівнях управління шляхом формування механізму дифузії цифрових, інноваційних та інвестиційних імпульсів розвитку;

– розроблено динамічний економетричний інструментарій стратегічного аналізу розвитку аграрного сектору, який на основі панельного GMM-моделювання дозволяє кількісно оцінювати вплив AgriTech-інтенсивності, платформної інтегрованості та ESG-факторів на результативність інноваційно-інвестиційних стратегій з урахуванням інерційності та ендогенності управлінських рішень;

удосконалено:

– теоретико-методичні положення щодо формування інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору економіки, які передбачають узгоджене поєднання інноваційних, інвестиційних і конкурентних складових у межах єдиної системи стратегічного управління розвитком та орієнтований на забезпечення довгострокової адаптивності аграрного сектору до змін конкурентного середовища;

– методологію оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки, на основі поєднання системного, відтворювального та інституціонального підходів із комплексом загальнонаукових і спеціальних

методів, що дозволяє здійснювати цілісний аналіз процесів формування інноваційно-інвестиційних стратегій в умовах глобальної конкуренції;

- методичний підхід до комплексного оцінювання інноваційного та інвестиційного потенціалу аграрного сектору економіки, що ґрунтується на поєднанні міжнародних індикаторних підходів, галузевих особливостей та системи кількісних показників і дозволяє отримувати узагальнені оцінки для потреб стратегічного аналізу та обґрунтування управлінських рішень;

- інтегрований методологічний підхід до формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобальної конкуренції, який базується на поєднанні конкурентних стратегій, оцінки інноваційного потенціалу, інвестиційного забезпечення та управління ризиками й забезпечує підвищення обґрунтованості стратегічних рішень;

- методичний підхід до оцінювання інноваційно-інвестиційної активності аграрного сектору, який ґрунтується на поєднанні динамічного, структурного та регіонального аналізу показників інноваційної діяльності та інвестиційного забезпечення, що дозволяє виявити ключові тенденції, диспропорції та структурні зрушення в інноваційному розвитку агросектору;

- положення стратегічного прогнозування та сценарного аналізу розвитку аграрного сектору економіки, що базуються на інтеграції результатів динамічного моделювання (з оцінкою екологічних імперативів European Green Deal, інвестиційних і регуляторних ризиків) та підвищують обґрунтованість вибору стратегічних пріоритетів й адаптивність інноваційно-інвестиційних стратегій до змін глобального конкурентного середовища;

- інституційно-управлінську архітектуру реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору, яку доповнено механізмами координації державної політики, цифрового державного управління та вимог європейської інтеграції (зокрема імперативів Green Deal), що забезпечує узгодженість стратегічних пріоритетів, інструментів реалізації та цілей сталого розвитку на різних рівнях управління;

набули подальшого розвитку:

- концептуальні положення наукового трактування інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки на основі еволюційного підходу, що передбачає системну взаємодію інноваційного потенціалу та інвестиційної активності на всіх етапах відтворювального циклу розвитку аграрного сектору, що дозволяє обґрунтувати синергетичний характер їхнього впливу на забезпечення безперервності розвитку, зростання продуктивності та формування довгострокових конкурентних переваг аграрного сектору;

- наукові положення щодо формування стратегічних пріоритетів розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації, які ґрунтуються на аналізі впливу глобалізаційних процесів на конкурентне середовище, зміні характеру конкурентних переваг та зростанні ролі інноваційно-інвестиційних чинників, а також передбачають урахування новітніх глобальних вимог до сталості розвитку й екологічної відповідальності як факторів довгострокової конкурентоспроможності;

- теоретичні положення щодо визначення ролі інституційних та структурних детермінант у формуванні інноваційно-інвестиційних стратегій

аграрного сектору економіки в умовах глобальної конкуренції, які розкривають взаємозв'язок між якістю інституційного середовища, структурними зрушеннями в аграрному виробництві та результативністю реалізації стратегічних пріоритетів розвитку;

– підходи до аналітичної інтерпретації структурних характеристик інноваційно-інвестиційного забезпечення аграрного сектору України, які відображають переважання технологічних і процесних інновацій у загальній структурі інноваційної діяльності та свідчать про орієнтацію аграрних підприємств на імплементаційні форми інноваційного оновлення;

– підходи до оцінки впливу глобальної конкуренції на інноваційно-інвестиційний розвиток аграрного сектору економіки, що ґрунтуються на системному аналізі позицій України у міжнародних індексах інноваційності та стійкої конкурентоспроможності і дозволяють комплексно охарактеризувати інституційні, інвестиційні та структурні обмеження щодо реалізації його інноваційного потенціалу в умовах євроінтеграційних і «зелених» трансформацій;

– концептуальні засади фінансово-інвестиційних та партнерських механізмів реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору, які уточнено з урахуванням високого рівня ризиків, обмеженого доступу до фінансових ресурсів, ролі державно-приватного партнерства та участі міжнародних фінансових інституцій у забезпеченні інвестиційної підтримки стратегічних трансформацій;

– організаційно-методичні положення щодо ефективності реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору, які доповнено системою показників результативності, орієнтованих на інноваційну активність, інвестиційну віддачу та досягнення цілей сталого розвитку, що дозволяє підвищити прозорість і адаптивність стратегічного управління в умовах глобальної конкуренції.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання теоретичних, методологічних та прикладних положень для обґрунтування стратегічних рішень щодо формування, оцінювання та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки України, підвищення ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності його підприємств, оптимізації управлінських процесів, а також для адаптації цих стратегій до вимог глобальної конкуренції, цифровізації, екологічної стійкості та стандартів ESG і Green Deal.

Результати дослідження, отримані в процесі виконання дисертації, підтверджено довідками про впровадження в роботу органів державного та регіонального управління, місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання, а саме:

– *Департаменту агропромислового розвитку Вінницької обласної військової адміністрації* (довідка № 01.1-27/122 від 28.01.2026 р.) – пропозиції щодо формування та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору, що будуть враховані під час підготовки та реалізації регіональних програм економічного і соціального розвитку Вінницької області;

– *Державної екологічної інспекції у Вінницькій області* (довідка № 424/11/26 від 27.01.2026 р.) – пропозиції щодо цифрового екологічного комплаєнсу, оцінювання екологічної стійкості аграрного виробництва та інтеграції ESG-принципів і вимог European Green Deal у систему державного екологічного контролю, що сприяє підвищенню якості аналітичного супроводу та ефективності наглядової діяльності;

– *Департаменту економіки та інвестицій Вінницької міської ради* (довідка № 02.18/1904/122 від 09.02.2026 р.) – пропозиції щодо забезпечення соціально-економічного розвитку Вінницької міської територіальної громади, зокрема в частині стратегічного планування розвитку аграрного сектору, інвестиційної політики та інтеграції екологічних і цифрових пріоритетів у систему місцевого економічного розвитку;

– *ТОВ «ФРЕНДТ»* (довідка від 17.12.2025 р.) – пропозиції щодо формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку підприємства з урахуванням умов глобальної конкуренції, цифровізації агровиробництва та «зеленої» трансформації, зокрема щодо впровадження технологій точного землеробства, автоматизації виробничих і сервісних процесів та підвищення ефективності використання ресурсів;

– *ТОВ «Органік-Д»* (довідка № 13/11 від 13.11.2025 р.) – пропозиції щодо формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку підприємства, орієнтованої на поєднання органічного виробництва, екологічної стійкості та енергетичної автономії; рекомендації щодо інтеграції «зелених» інновацій, впровадження систем екологічного моніторингу, скорочення викидів CO₂, використання альтернативних видів палива та використання циркулярних моделей управління ресурсами.

Основні наукові результати за темою дисертації використовуються також у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету при викладанні дисциплін «Глобальна економіка», «Інноваційний розвиток підприємства», «Економічний потенціал аграрних формувань» (довідка про впровадження № 01.1-60-1665 від 30.12.2025 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного комплексного наукового дослідження, виконаного здобувачем особисто. У роботі не використано матеріалів раніше захищених дисертаційних досліджень автора. У публікаціях, виконаних у співавторстві, у дисертаційній роботі використано виключно ті положення, наукові результати та висновки, які становлять особистий внесок здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення дисертаційної роботи та практичні результати дослідження були апробовані автором на багатьох міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Теоретико-методологічні трансформації економічної науки у XXI ст.: перспективи нової парадигми» (м. Київ, 28-29 травня 2019 р.); «Економіка, облік, фінанси та право в умовах глобалізації: тенденції та перспективи» (м. Полтава, 12 вересня 2019 р.); «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів» (м. Харків, 3 жовтня 2019 р.); «Сучасні виклики та актуальні проблеми

науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути» (м. Київ, 10 лютого 2020 р.); «Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика» (м. Полтава, 22 грудня 2020 р.); «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки в умовах глобалізаційних процесів» (м. Вінниця, 23-24 квітня 2020 р.); «Угода про асоціацію між Україною та ЄС: оцінка досягнень та положень» (м. Вінниця, 3 червня 2021 р.); «Сучасні проблеми глобалізаційних процесів в світовій економіці» (м. Київ, 18 березня 2021 р.); «Економіка, фінанси, облік та право: проблеми та перспективи розвитку» (м. Полтава, 17 листопада 2021 р.); «Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України» (м. Вінниця, 28-29 квітня 2022 р.); «Структурно-функціональні зміни національної економіки в умовах євроатлантичної інтеграції» (м. Вінниця, 27–28 квітня 2023 р.); «Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри» (м. Миколаїв, 1-2 червня 2023 р.); «Економічні аспекти повоєнного відновлення потенціалу України: євроінтеграційні пріоритети та перспективи» (м. Вінниця, 25-26 квітень 2024 р.); «Тенденції розвитку економіки, обліку, фінансів та сфери обслуговування: глобальні виклики і національні рішення» (м. Вінниця, 23-24 жовтня 2025 р.); «International scientific conference. Current problems of the country's economy: global experience and domestic realities» (Poland, November 7-8, 2025 р.); «Актуальні проблеми економіки, обліку, управління і права в сучасних умовах» (м. Рівне, 8 січня 2026 р.).

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження автором опубліковано 61 наукову працю загальним обсягом 47,8 друк. арк., з яких 37,6 друк. арк. належать особисто автору, у тому числі: 2 монографії (у співавторстві); 10 статей у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus (у співавторстві); 24 статті у наукових фахових виданнях України (11 у співавторстві); 25 наукових праць, які додатково відображають наукові результати дисертації (6 у співавторстві).

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 523 сторінки комп'ютерного тексту, з яких основний текст займає 438 сторінок. Робота містить 62 таблиці, 66 рисунків. Список використаних джерел включає 481 найменування, що розміщене на 51 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено її актуальність, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їхню апробацію та публікації автора.

У першому розділі «**Теоретико-концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції**» узагальнено еволюцію наукових підходів до трактування інноваційно-інвестиційного розвитку. Проаналізовано класичні, неокласичні, еволюційні та інституціональні теорії економічного зростання, у межах яких інновації та інвестиції визначаються ключовими чинниками структурної модернізації економіки. Доведено, що еволюційний підхід найбільш повно відображає динамічну природу інноваційно-інвестиційних процесів, у яких інновації виступають джерелом якісних змін, а інвестиції – механізмом їхнього масштабування та комерціалізації.

У процесі дослідження обґрунтовано принципи наукового трактування інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору як системного процесу взаємодії інноваційного потенціалу та інвестиційної активності у межах розширеного відтворення. Доведено синергетичний характер їхнього поєднання, що забезпечує технологічне оновлення виробництва, підвищення продуктивності ресурсів, формування довгострокових конкурентних переваг та інтеграцію аграрного сектору в глобальні ланцюги створення доданої вартості.

Розкрито механізм взаємозв'язку інноваційної та інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору (рис. 1), відповідно до якого інвестиції виконують функцію ресурсного та організаційного забезпечення трансформації наукових розробок у впроваджені технологічних рішень. Обґрунтовано, що інноваційний процес набуває завершеності лише за умов належного інвестиційного супроводу, який забезпечує масштабування технологічних змін, їхню інтеграцію у виробничу систему та формування економічного ефекту.

Концептуальна структура інновацій аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції відображає їхній багатовимірний характер і системну взаємодію технологічних, цифрово-організаційних, екологічно орієнтованих та інституційно-соціальних складових. Такий підхід дозволяє розглядати інновації не лише як окремі технологічні нововведення, а і як комплексну трансформацію виробничих, управлінських і ринкових механізмів функціонування агросектору, що формує основу його стратегічної конкурентоспроможності.

Система інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору структурована за джерелами, формами та інституційно-регуляторними механізмами фінансування. Доведено, що ефективність інноваційного оновлення визначається не лише обсягами залучених ресурсів, а й оптимальним поєднанням традиційних та альтернативних фінансових інструментів, стратегічною спрямованістю інвестицій і якістю державної підтримки. Така багаторівнева модель інвестиційного забезпечення створює передумови для переходу аграрного сектору до інноваційно-орієнтованої траєкторії розвитку.

Рис. 1. Концептуальна модель замкненого циклу формування та розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрного сектору
Джерело: сформовано автором

Розроблено типологію інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору, яка диференціюється за характером інновацій, інвестиційною спрямованістю, стратегічною метою та очікуваним економічним ефектом (табл. 1).

Запропонована типологія дозволяє обґрунтувати вибір стратегічної моделі розвитку залежно від рівня інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання, доступності інвестиційних ресурсів та параметрів конкурентного середовища. Структурно-логічна модель вибору інноваційно-інвестиційної стратегії враховує взаємозв'язок внутрішніх ресурсних можливостей і зовнішніх конкурентних обмежень.

Інноваційно-інвестиційні стратегії визначено як ключовий інструмент забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору. Стратегію інтерпретовано як науково обґрунтовану систему довгострокових цілей, принципів і управлінських рішень, спрямованих на інтеграцію інноваційної, інвестиційної та конкурентної складових розвитку. Сформовано систему критеріїв оцінювання конкурентоспроможності аграрного сектору, що охоплює технологічний рівень виробництва, ефективність використання ресурсів, інноваційну адаптивність та доступ до фінансового капіталу.

**Типологія інноваційно-інвестиційних стратегій
аграрного сектору економіки**

Тип стратегії	Характер інновацій	Інвестиційна спрямованість	Стратегічна мета	Очікуваний економічний ефект
Інтенсивна інноваційно-інвестиційна	Радикальні та технологічні інновації	Значні довгострокові інвестиції	Технологічна модернізація аграрного виробництва	Зростання продуктивності та конкурентоспроможності
Адаптивна інноваційно-інвестиційна	Інкrementальні інновації	Поступові інвестиції	Підвищення ефективності використання ресурсів	Оптимізація витрат і стабілізація виробництва
Диверсифікацій на інноваційно-інвестиційна	Продуктові та організаційні інновації	Інвестиції у нові напрями діяльності	Розширення структури аграрного виробництва	Зменшення ризиків і зростання доданої вартості
Інноваційно-орієнтована стратегія зростання	Комплексні інновації	Інвестиції у масштабування інновацій	Розширення ринків збуту	Посилення позицій на внутрішніх і зовнішніх ринках
Консервативна інноваційно-інвестиційна	Обмежені інновації	Мінімальні інвестиції	Підтримання наявного рівня виробництва	Збереження стабільності в короткостроковій перспективі

Джерело: сформовано автором

Досліджено вплив глобалізаційних процесів на трансформацію конкурентного середовища аграрного сектору (рис. 2) та доведено, що сучасні глобальні тенденції формують нові параметри для його стратегічного позиціонування.

Встановлено, що глобалізаційні драйвери розвитку, зокрема ESG-орієнтований фінансово-інституційний вплив, нормативно-регуляторні імперативи екологічної модернізації (Green Deal) та технологічна трансформація через впровадження AgriTech-рішень формують архітектуру інноваційно-інвестиційних стратегій, змінюючи структуру капіталовкладень, технологічну інтенсивність виробництва та параметри інституційної відповідності суб'єктів аграрного сектору. Обґрунтовано, що зазначені драйвери виконують не лише регуляторну, а й стратегічно-конфігураційну функцію, оскільки визначають умови інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості, параметри доступу до міжнародних фінансових ресурсів та можливості технологічного оновлення. Їхнє системне врахування забезпечує синхронізацію національних стратегій з глобальними трансформаційними трендами та підвищує адаптивну спроможність аграрного сектору.

Рис. 2. Механізм впливу глобалізаційних процесів на конкурентне середовище аграрного сектору

Джерело: сформовано автором

Доведено, що стратегічні пріоритети розвитку аграрного сектору в умовах глобалізації мають базуватися на інноваційному оновленні, структурній трансформації виробництва, екологічній модернізації та інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Визначено інституційні та структурні детермінанти формування інноваційно-інвестиційних стратегій і обґрунтовано взаємозв'язок між якістю інституційного середовища, глибиною структурних зрушень та результативністю реалізації стратегічних пріоритетів розвитку.

У другому розділі «**Методологічні основи дослідження формування інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору економіки**» здійснено комплексний структурно-динамічний та регіональний аналіз інноваційної активності й інвестиційного забезпечення аграрного сектору, виявлено диспропорції розвитку та обмеження формування інноваційного й інвестиційного потенціалу в умовах глобальних викликів.

У дисертаційному дослідженні обґрунтовано методологічну платформу інноваційно-інвестиційного розвитку, що базується на інтеграції системного, відтворювального та інституціонального підходів. Системний підхід забезпечує комплексну оцінку взаємозв'язків між інноваційною активністю,

інвестиційними ресурсами та результативністю функціонування агросектору, відтворювальний – передбачає безперервність оновлення його виробничого потенціалу; інституціональний – дозволяє враховувати вплив регуляторного середовища та якості інституцій на ефективність стратегічних трансформацій.

Доведено, що формування дієвих механізмів взаємодії держави та бізнесу, розвиток інформаційно-аналітичної підтримки відповідних структур є ключовими передумовами підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на національному й міжнародному рівнях.

Обґрунтовано використання комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження (аналіз і синтез, індукція та дедукція, економіко-статистичні методи, структурно-динамічний аналіз, стратегічне прогнозування), що забезпечило достовірність і репрезентативність отриманих результатів.

Логіку дослідження та послідовність формування інноваційно-інвестиційних стратегій узагальнено на рис. 3, який відображає поетапний перехід від ідентифікації стратегічних пріоритетів до створення інноваційно орієнтованого ринкового середовища, спрямованого на підвищення інвестиційної привабливості та глобальної конкурентоспроможності агросектору.

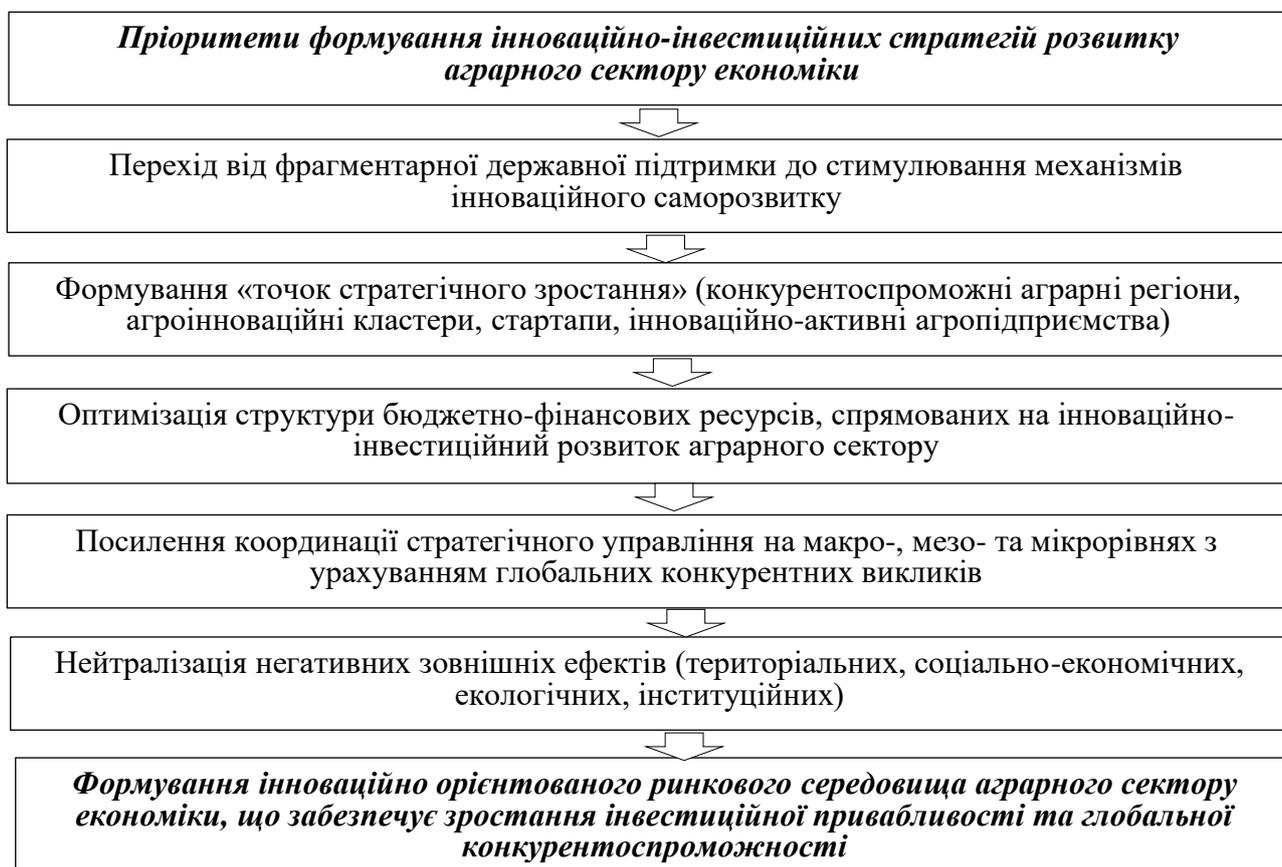

Рис. 3. Методологічна схема формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки

Джерело: сформовано автором

Удосконалено методологію дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку шляхом інтеграції базових наукових підходів і сучасного аналітичного інструментарію. Розроблено науково-методичний підхід до комплексного оцінювання інноваційного та інвестиційного потенціалу аграрного сектору. Доведено, що система оцінювання має враховувати: внутрішні параметри

(технологічний рівень, кадровий потенціал, фінансову спроможність); зовнішні умови (інвестиційний клімат, доступ до кредитних ресурсів, участь міжнародних фінансових організацій, динаміку капітальних та прямих іноземних інвестицій).

Враховано міжнародні індикаторні підходи до вимірювання інноваційності економік та адаптовано їх до галузевої специфіки через систему показників, що охоплює частку інноваційно активних підприємств, обсяг реалізованої інноваційної продукції та структуру витрат на інновації.

Сформовано інтегрований методологічний підхід до формування інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції. Доведено, що їхнє розроблення спирається на положення теорії конкурентних стратегій, адаптованих до галузевих особливостей: лідерство за витратами – через інвестиції в капіталомісткі технології; диференціація – через продукти, технологічні та екологічні інновації; фокусування – через нішеві та цифрові рішення.

Запропонований нами методологічний підхід передбачає оцінювання інноваційного потенціалу, визначення інвестиційних пріоритетів, інтеграцію інновацій і фінансових ресурсів, формування системи стратегічних цілей та індикаторів ефективності, впровадження механізмів моніторингу й управління ризиками, стратегічне позиціонування на ринку. Ключові елементи цього підходу відображено на рис. 4.

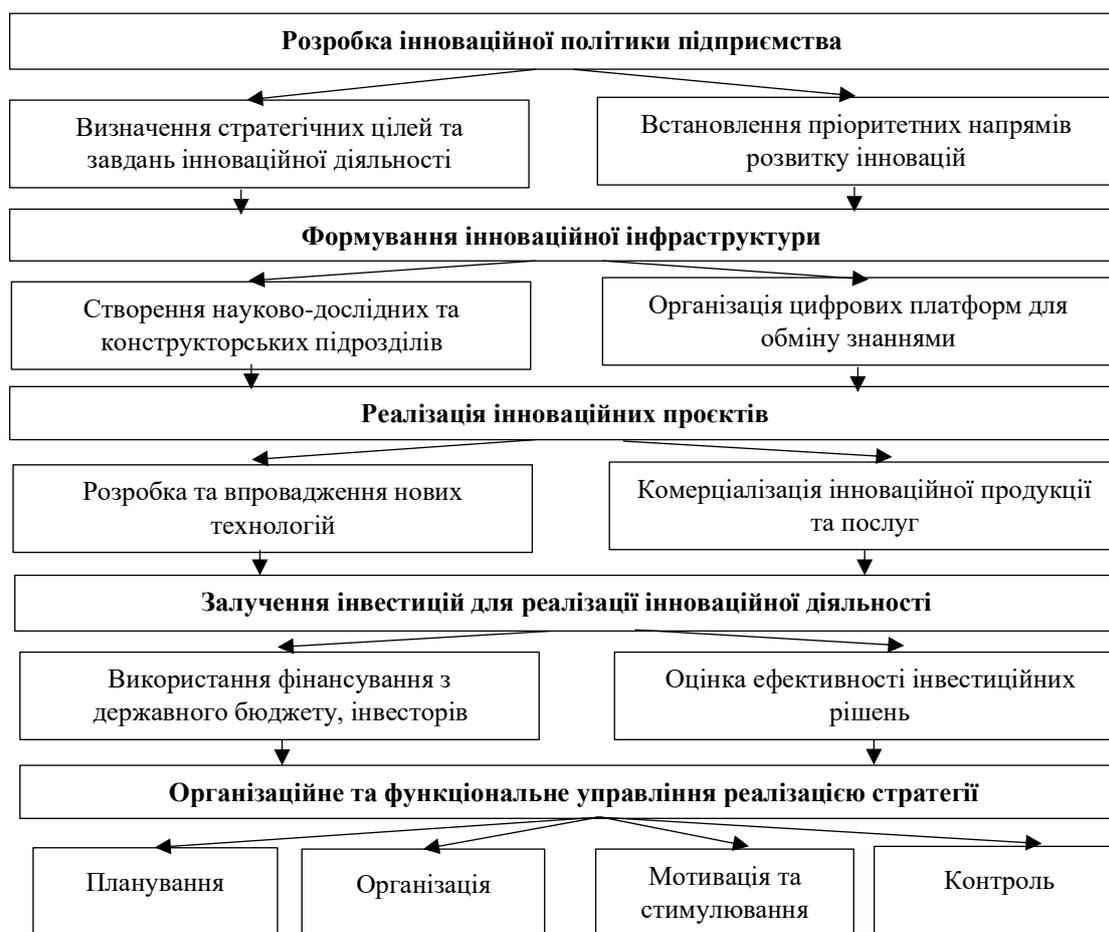

Рис. 4. Основні компоненти методології формування інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного підприємства

Джерело: сформовано автором

Методологічною перевагою розробленої схеми підходу є її адаптивність, що забезпечує коригування стратегічних рішень відповідно до змін зовнішнього середовища та посилення глобальної конкуренції.

У третьому розділі «Сучасний стан та тенденції інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки» досліджено сучасний стан та тенденції формування інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України.

Встановлено, що характер і глибина інноваційних зрушень у аграрному секторі безпосередньо залежать від його масштабів, структури та джерел інвестиційного забезпечення. Простежено трансформацію інвестиційних пріоритетів агросектору: від екстенсивного нарощування виробничих потужностей до фінансування технологічної модернізації, цифровізації виробничих процесів, розбудови логістичної інфраструктури та прийняття ресурсоефективних рішень.

Аналіз динаміки капітальних інвестицій в економіку України та її аграрний сектор у 2015–2024 рр. (рис. 5) засвідчив їхню високу мінливість та чутливість до макроекономічної нестабільності, пандемічних обмежень і воєнних ризиків. Але, попри суттєві коливання, зафіксовано поступове відновлення інвестиційної активності в аграрному секторі, що підтверджує його системоутворювальну роль у національній економіці. Водночас структура інвестицій демонструє зміщення акцентів у бік інфраструктурних проєктів, логістики, цифрових технологій та інноваційних виробничих рішень. Також упродовж досліджуваного періоду спостерігалось зростання інвестицій у нематеріальні активи, що свідчить про поступове посилення інноваційної складової інвестиційної діяльності підприємств та орієнтацію на впровадження сучасних технологій і цифрових рішень.

Рис. 5. Динаміка капітальних інвестицій в економіку України та аграрний сектор у 2015–2024 рр., млрд грн

Джерело: сформовано автором

Проаналізовано регіональні диспропорції інноваційно-інвестиційного розвитку агросектору, зумовлені нерівномірною концентрацією капіталу, відмінностями у рівні розвитку виробничої та фінансової інфраструктури, а також неоднаковим доступом до кредитних і грантових ресурсів. Доведено, що інвестиційна активність зосереджується переважно в економічно розвинених

аграрних регіонах, що посилює структурну асиметрію в агросекторі та формує диференційовані траєкторії його інноваційного розвитку.

Дослідження витрат на наукові дослідження і розробки (рис. 6) засвідчило критично низький рівень наукоємності ВВП України порівняно з країнами ЄС. Така диспропорція обмежує формування власної технологічної бази аграрного сектору, знижує інтенсивність комерціалізації наукових результатів та посилює залежність від імпортованих технологічних рішень.

Оцінювання інноваційної активності суб'єктів господарювання показало нестабільну динаміку кількості інноваційно активних підприємств в Україні у 2018–2024 рр., що зумовлено структурними трансформаціями економіки, пандемічними обмеженнями та воєнними ризиками. Водночас встановлено високу адаптивність підприємств до нових умов господарювання – через активізацію цифрових рішень, впровадження систем точного землеробства, автоматизованого моніторингу та ресурсозберігаючих технологій.

Аналіз структури фінансування інноваційної діяльності засвідчив домінування власних коштів підприємств при обмеженій ролі державного фінансування та іноземного капіталу. Така модель фінансування стримує масштабування інновацій та підвищує ризиковість інвестиційних рішень, що негативно впливає на довгострокову інноваційну динаміку.

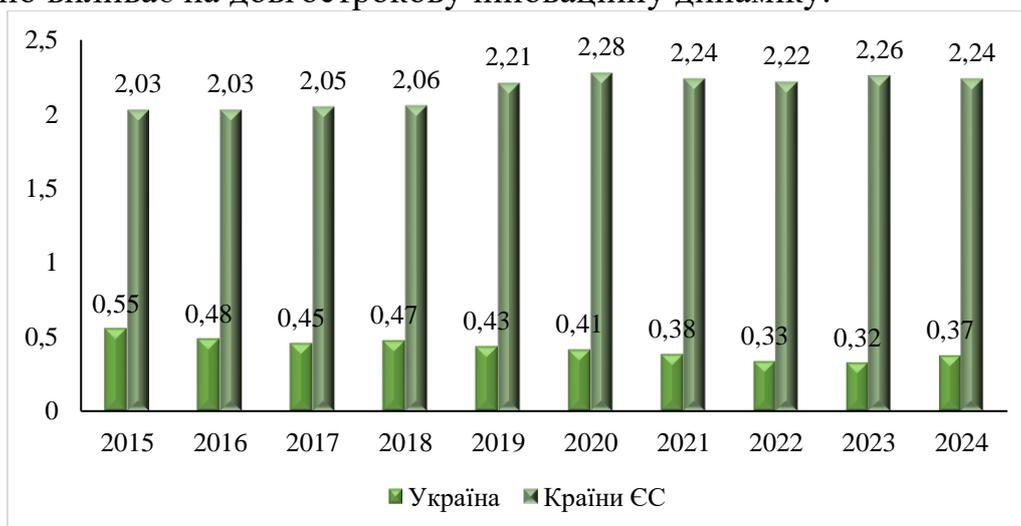

Рис. 6. Частка витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП в Україні та країнах ЄС, %

Джерело: сформовано автором

На основі міжнародних рейтингів здійснено оцінювання позицій України у глобальному інноваційному просторі. Узагальнені індикатори інноваційного розвитку свідчать про нестабільність динаміки інноваційної спроможності національної економіки та посилення розриву між Україною й інноваційними лідерами Європи, що зумовлено фрагментарністю інноваційної політики та високою чутливістю національної інноваційної системи до макроекономічних і безпекових викликів.

У цих умовах інноваційні процеси в аграрному секторі також характеризуються значною залежністю від зовнішніх економічних і інституційних факторів. Рівень інноваційної активності підприємств галузі

демонструє коливання, що відображає вплив кризових умов функціонування, обмеженість інвестиційних ресурсів та поступову адаптацію аграрного бізнесу до нових економічних реалій.

Додатковим підтвердженням структурних обмежень інноваційного розвитку є низький рівень фінансування наукових досліджень і розробок в Україні порівняно з країнами Європейського Союзу. Частка витрат на дослідження і розробки у структурі ВВП залишається суттєво нижчою за європейські показники, що свідчить про недостатній рівень підтримки науково-дослідної діяльності та обмежені можливості формування довгострокового технологічного потенціалу національної економіки. Така ситуація зумовлює збереження технологічного розриву між Україною та інноваційно розвиненими країнами й актуалізує необхідність активізації державної політики стимулювання інновацій, розвитку дослідницької інфраструктури та інтеграції національної наукової системи у міжнародний інноваційний простір.

Для поглиблення аналізу інноваційної конкурентоспроможності України в роботі використано індикатори Європейського інноваційного табло, що деталізують інноваційний потенціал за окремими функціональними напрямками. Відносно сильними сторонами України є привабливість дослідницьких систем (13 місце), інтелектуальні активи (20 місце), зв'язки та кооперація (21 місце) та використання інформаційних технологій (22 місце), що формує передумови для інноваційного розвитку наукоємних секторів економіки, в тому числі й агросектору.

Окрему увагу в роботі приділено ролі «зелених» інновацій у формуванні інноваційно-інвестиційної конкурентоспроможності аграрного сектору (рис. 7).

З рис. 7 видно, що екологічно орієнтовані технології виступають не лише об'єктом інвестування, а й чинником зростання інвестиційної привабливості агросектору. Їхнє впровадження забезпечує підвищення ресурсної ефективності, відповідність міжнародним стандартам екологічної безпеки, розширення доступу до зовнішніх ринків та впровадження «зелених» фінансових інструментів. Виходячи з цього, сформульовано положення про мультиплікативний ефект «зеленої» інноваційності, який поєднує екологічну модернізацію з активізацією інвестиційних потоків і технологічною трансформацією виробництва.

Доведено, що сучасна глобальна конкуренція трансформується в інноваційно-екологічну модель, у межах якої знання, цифровізація, комерціалізація результатів досліджень та екологічна відповідальність визначають нові параметри конкурентоспроможності. Реалізація вимог European Green Deal та інтеграція ESG-підходів формують нову парадигму розвитку аграрного сектору, в якій інноваційність, екологічна стійкість та інституційна спроможність виступають взаємопов'язаними складовими стратегічного позиціонування.

Обґрунтовано, що трансформація аграрного сектору на засадах інноваційно-інвестиційної модернізації є необхідною умовою формування стійких конкурентних переваг України. Перехід від ресурсно-експортної до інноваційно-орієнтованої ESG-моделі розвитку розглядається як стратегічний імператив забезпечення довгострокової конкурентоспроможності в умовах глобальної конкуренції.

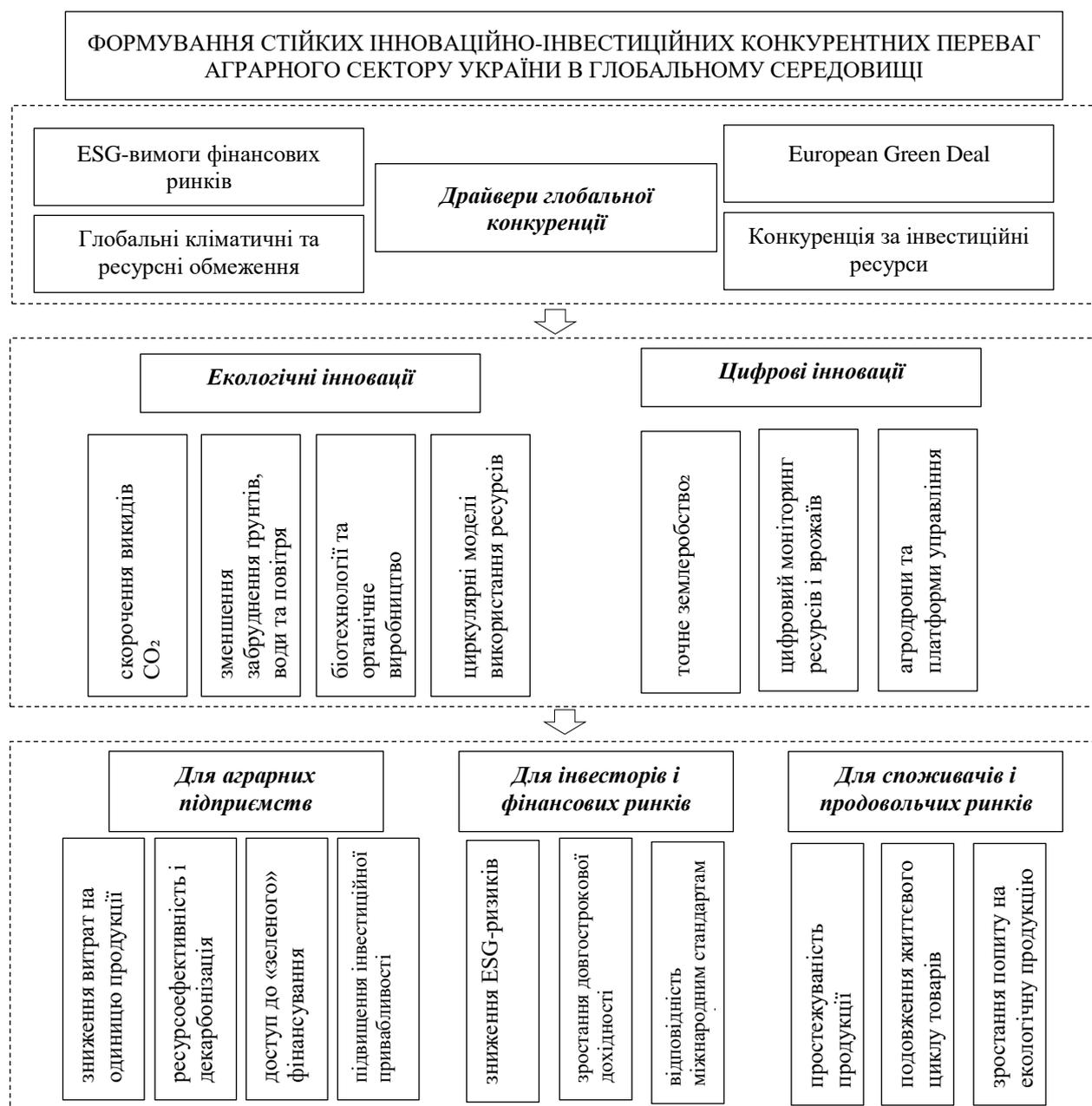

Рис. 7. Роль «зелених» інновацій у формуванні інноваційно-інвестиційної конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції

Джерело: сформовано автором

Важливу роль у стимулюванні інноваційно-інвестиційної активності аграрного сектору відіграють інструменти державної підтримки, зокрема програми часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання, а також грантові механізми фінансування інноваційних проектів і модернізації виробництва. У сучасних умовах особливої актуальності набувають інвестиції, спрямовані на відновлення та збереження земельних ресурсів, підвищення родючості ґрунтів, а також впровадження ресурсозберігаючих і екологічно орієнтованих технологій землекористування.

У четвертому розділі «Інструментарно-технологічний базис та динамічне моделювання стратегічного розвитку аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції» розроблено стратегічну модель цифрово-екологічної

трансформації аграрного сектору як інтегровану систему взаємодії AgriTech-рішень, платформної інтеграції та ESG-детермінант, спрямованої на формування довгострокової інноваційно-інвестиційної конкурентоспроможності агросектору.

Розроблено системну парадигму інтеграції AgriTech у стратегічну модель модернізації (рис. 8), яка відображає взаємодію трьох рівнів трансформації: макрорівня (Green Deal, ESG-стандарти, регуляторні імперативи); мезорівня (платформна координація, інституційна інтеграція, екосистемна взаємодія); мікрорівня (впровадження цифрових і «зелених» рішень на рівні підприємств).

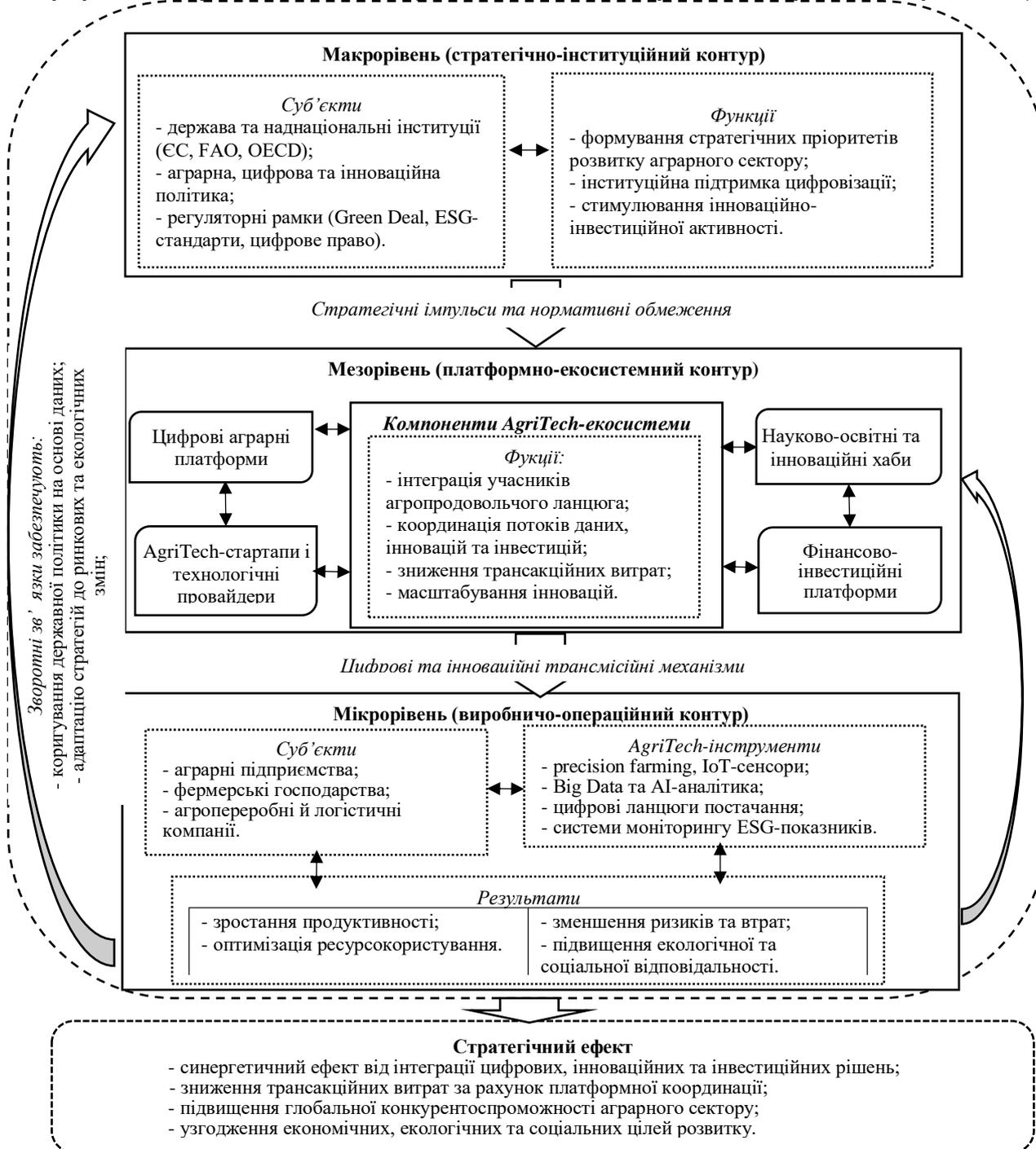

Рис. 8. Системна парадигма інтеграції AgriTech у стратегічну модель модернізації аграрного сектору

Джерело: сформовано автором

Синергія зазначених рівнів забезпечує зростання ефективності, зниження ризиків і підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору на засадах сталого розвитку. Обґрунтовано, що сучасна цифровізація агропродовольчого ланцюга передбачає перехід від фрагментарних IT-рішень до data-driven моделі управління на основі Big Data, IoT, AI та цифрових платформ. Доведено, що цифрова трансформація виступає каталізатором інноваційно-інвестиційного розвитку, забезпечуючи підвищення продуктивності, зниження трансакційних витрат, мінімізацію ризиків та адаптацію до кліматичних і воєнних викликів.

Порівняльний аналіз AgriTech-екосистем ЄС та України дозволив встановити відмінності в інституційній зрілості, рівні платформної інтероперабельності та стратегічній інтеграції цифрових рішень. Якщо в ЄС цифрові агроплатформи функціонують як елемент наднаціональної інституційної архітектури та інструмент реалізації Green Deal, то в Україні цифрова екосистема має фрагментарний характер і перебуває на етапі становлення.

З метою комплексного вимірювання цифрової трансформації розроблено інтегрований індекс IDTA-UA, який агрегує показники AgriTech-інтенсивності, платформної інтеграції, економічної результативності та ESG-стійкості. Алгоритм його розрахунку (рис. 9) базується на нормалізації первинних індикаторів та зваженому агрегуванні підіндексів, що забезпечує системну оцінку цифрової зрілості аграрного сектору.

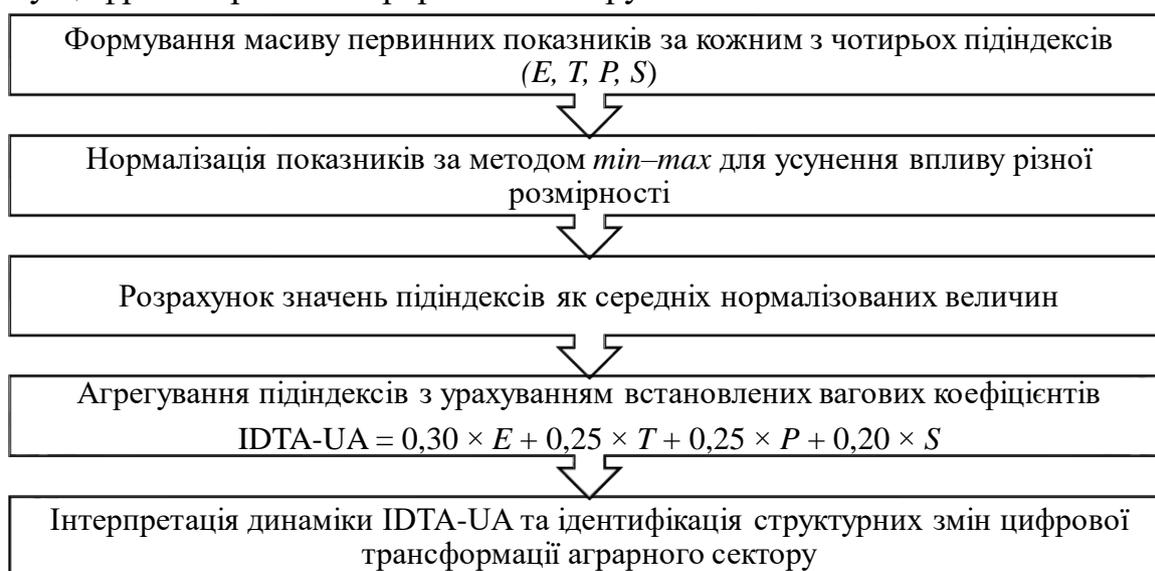

Рис. 9. Алгоритм розрахунку та інтерпретації індексу цифрової трансформації аграрного сектору (IDTA-UA)

Джерело: розроблено автором

Радарна діаграма цифрового профілю (рис. 10) засвідчила структурний дисбаланс між технологічними компонентами та інституційно-платформною складовою, що підтверджує адаптивно-технологічний, а не екосистемний характер цифровізації в Україні.

Виявлений структурний дисбаланс зумовив необхідність кількісної перевірки впливу цифрових та інституційних чинників на стратегічні результати розвитку агросектору. Це потребувало переходу від описової оцінки

цифрового профілю до економетричного моделювання причинно-наслідкових зв'язків.

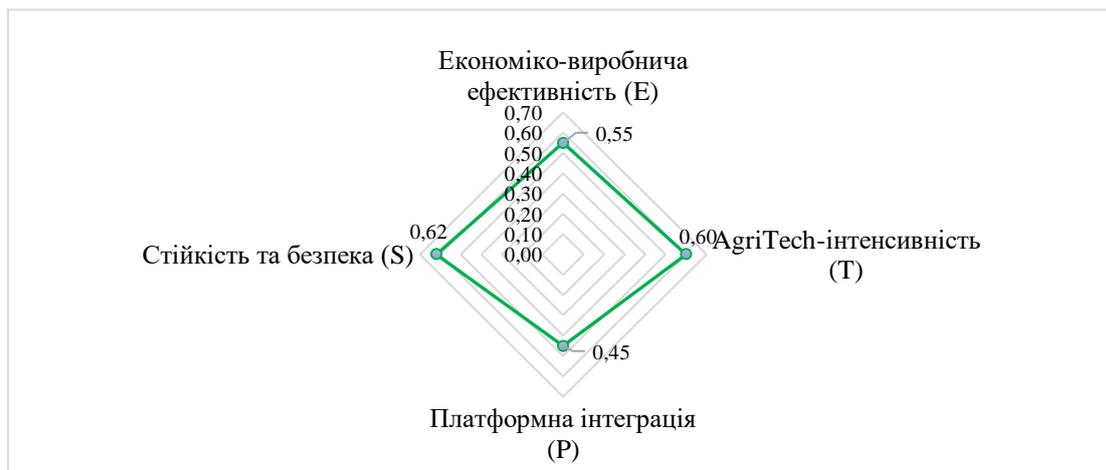

Рис. 10. Радарна діаграма цифрового профілю аграрного сектору України (IDTA-UA)

Джерело: сформовано автором

Для цих цілей автором розроблено методологію динамічного моделювання стратегічного розвитку аграрного сектору на основі панельної GMM-моделі, що дозволило оцінити вплив AgriTech-інтенсивності, платформної інтеграції та ESG-факторів на інтегральний показник стратегічного результату. Доведено статистично значущий позитивний вплив зазначених змінних, а також наявність інституційної інерційності, що стримує ефект цифрово-екологічної модернізації агросектору без системних структурних змін у ньому.

Імплементацию імперативів European Green Deal у стратегічну модель розвитку відображено через механізм трансформації екологічного комплаєнсу з регуляторного обмеження у фактор конкурентних переваг. Показано, що цифрові інструменти моніторингу, ESG-верифікація даних та екологічна модернізація виробництва знижують інформаційну асиметрію та вартість капіталу, розширюють доступ до ринків ЄС і «зелених» фінансових ресурсів.

Узагальнення отриманих результатів дозволило систематизувати механізми екологічної трансформації аграрного сектору у вигляді структурно-логічної моделі, що відображає послідовність накопичення технологічних, інституційних та інвестиційних ефектів у межах «зеленої» модернізації. Такий підхід забезпечує цілісне бачення взаємозв'язку між цифровими інструментами комплаєнсу, екологічними інноваціями та конкурентними результатами розвитку.

Структурно-логічна модель екологічної модернізації (рис. 11) конкретизує механізм накопичення технологічних та екологічних ефектів через впровадження кліматично орієнтованих технологій, органічного виробництва, ресурсоефективності та цифрового комплаєнсу. Доведено, що їхнє поєднання забезпечує зниження регуляторних бар'єрів (у тому числі пов'язаних із СВМ), підвищення доданої вартості та зростання інвестиційної привабливості.

Запропонована модель дозволяє інтерпретувати екологічну модернізацію не як окремий функціональний напрям, а як складову стратегічної архітектури інноваційно-інвестиційного розвитку. Її впровадження створює передумови для інтеграції екологічних імперативів у систему стратегічного управління та трансформації зовнішніх регуляторних вимог у внутрішні механізми підвищення конкурентоспроможності.

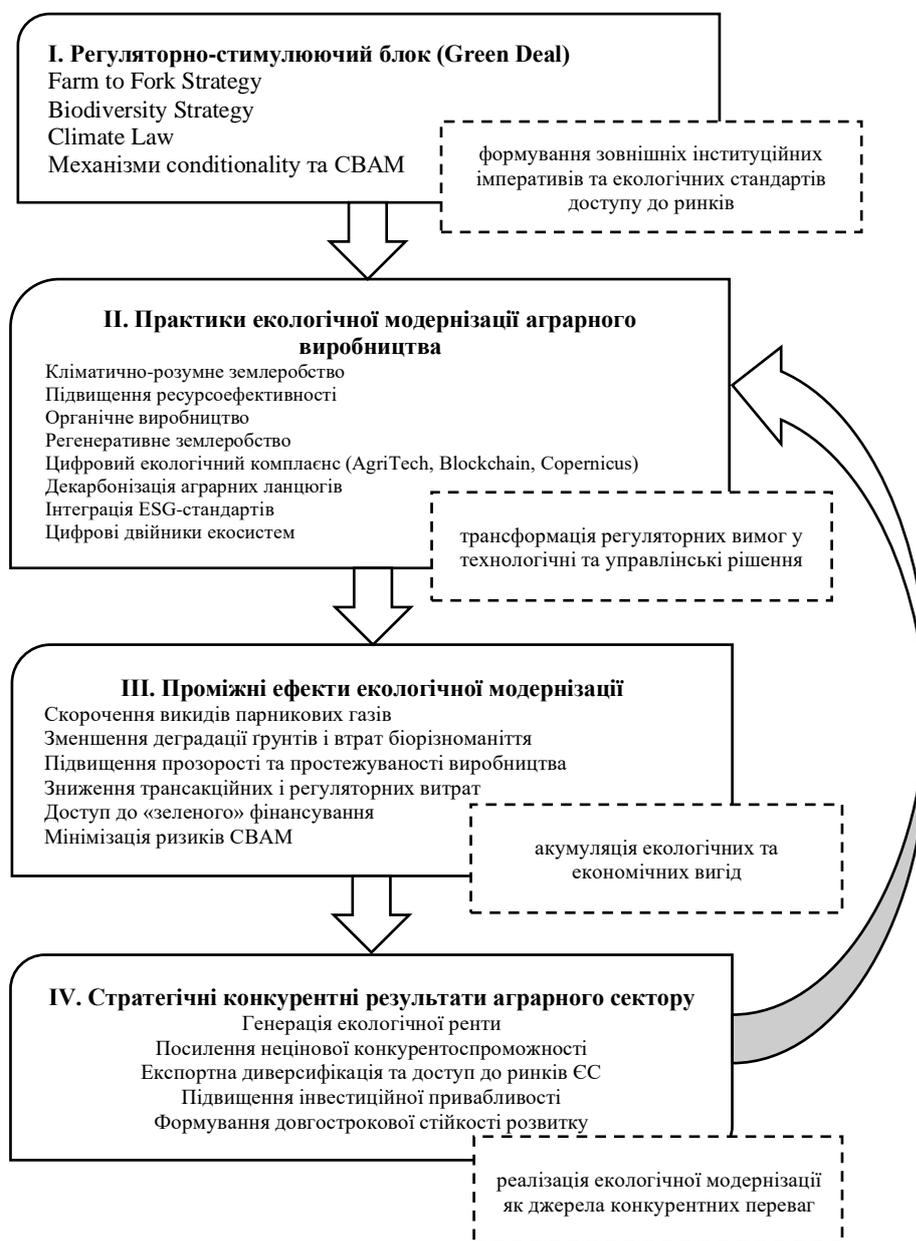

Рис. 11. Структурно-логічна модель екологічної модернізації аграрного сектору

Джерело: розроблено автором

Концептуальна модель інтеграції екологічних імперативів у систему ESG-детермінант (рис. 12) демонструє ендогенізацію зовнішніх регуляторних вимог через AgriTech-інструменти та платформну інтеграцію. Визначено, що екологічні стандарти трансформуються з екзогенного обмеження у внутрішній

драйвер стратегічного розвитку, формуючи нову конфігурацію ризиків і можливостей для інвесторів.

Сценарна матриця стратегічної адаптації (рис. 13) дозволила ідентифікувати чотири альтернативні траєкторії розвитку залежно від рівня цифровізації та глибини ESG-інтеграції. Цільовим визначено сценарій «Зелений прорив», у межах якого висока AgriTech-інтенсивність поєднується з повною відповідністю ESG-стандартам, що забезпечує мінімізацію трансакційних та регуляторних ризиків і максимізацію доступу до довгострокового капіталу.

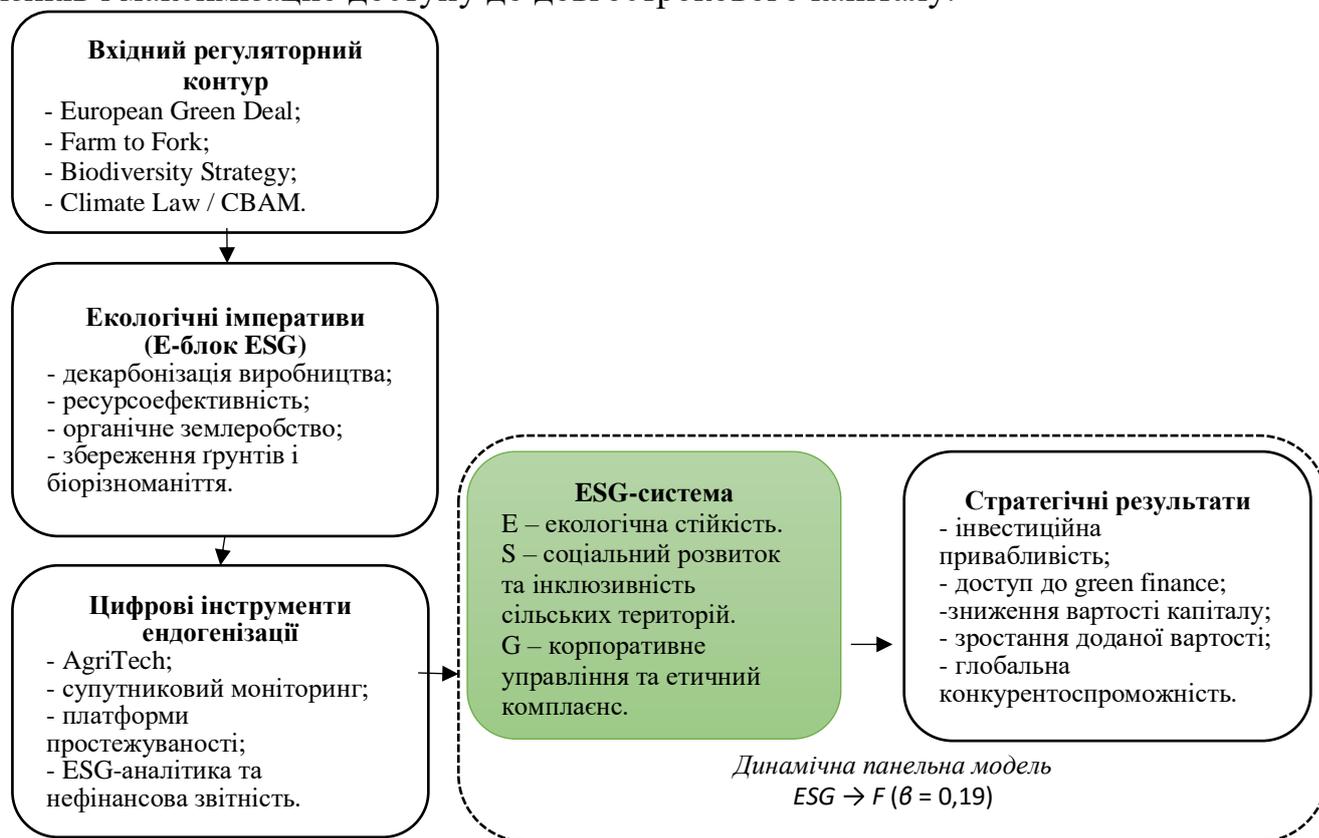

Рис. 12. Концептуальна модель інтеграції екологічних імперативів European Green Deal у систему ESG-детермінант стратегічного розвитку аграрного сектору

Джерело: розроблено автором

Інституційна інтеграція екологічних імперативів та цифрових механізмів формує варіативність стратегічних траєкторій розвитку аграрного сектору залежно від глибини трансформаційних змін. Це зумовлює необхідність сценарного аналізу як інструменту обґрунтування довгострокових управлінських рішень в умовах невизначеності.

Структурно-логічна модель інструментального забезпечення цифрово-екологічної трансформації (рис. 14) інтегрує цифрові, фінансово-інвестиційні, регуляторні та інституційні механізми в єдину систему стратегічного впливу, забезпечуючи перехід від фрагментарної модернізації до керованої системної трансформації.

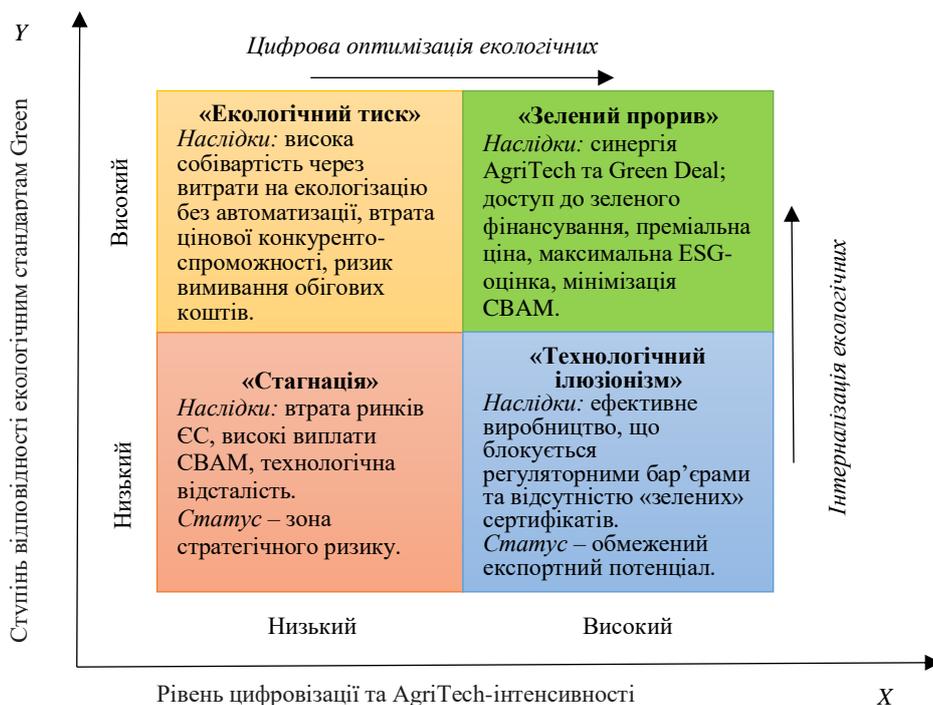

Рис. 13. Сценарна матриця стратегічної адаптації до імперативів Green Deal

Джерело: розроблено автором

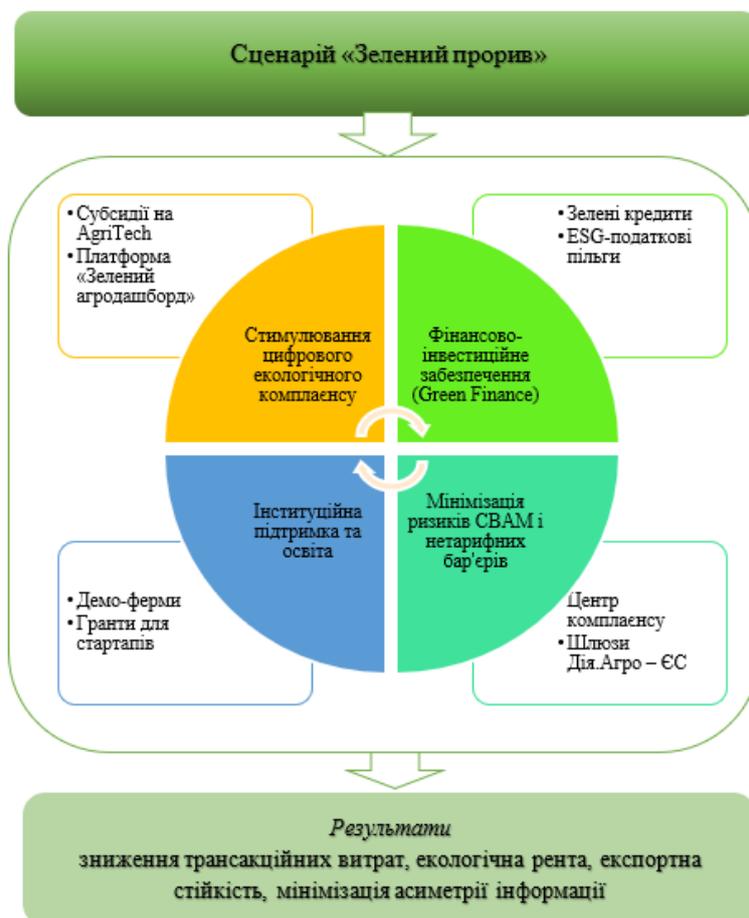

Рис. 14. Структурно-логічна модель інструментального забезпечення цифрово-екологічної трансформації аграрного сектору

Джерело: розроблено автором

Реалізація цільового сценарію потребує узгодженого інструментального забезпечення, яке поєднує цифрові рішення, фінансово-інвестиційні механізми, регуляторні стимули та інституційні важелі впливу. Саме їхня системна координація забезпечує перехід від декларативної адаптації до керованої цифрово-екологічної трансформації.

Системна інтерпретація отриманих аналітичних і модельних результатів дала підстави для формування авторської стратегічної моделі цифрово-екологічної модернізації аграрного сектору, у межах якої AgriTech-інтенсивність, платформна інтеграція та ESG-детермінанти набувають статусу ендогенних факторів довгострокової інноваційно-інвестиційної конкурентоспроможності.

У п'ятому розділі **«Формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобальної конкуренції»** розроблено концептуально-прикладні засади формування та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції, європейської інтеграції та «зеленої» трансформації економіки. Обґрунтовано, що ключовим завданням сучасної аграрної політики є формування цілісної інституційно-управлінської архітектури, здатної забезпечити трансформацію стратегічних пріоритетів інноваційно-інвестиційного розвитку в конкретні програми, проекти та управлінські рішення.

З позицій інституціональної теорії інституційно-управлінську систему визначено як інтегровану сукупність формальних і неформальних інститутів та організаційних механізмів координації, що забезпечують узгодженість дій держави, бізнесу та інституцій розвитку.

Інституційно-управлінська архітектура реалізації стратегій відображає багаторівневу модель взаємодії стратегічного, операційного та аналітичного контурів управління. Показано, що цифрові інструменти підтримки прийняття рішень інтегрують інформаційні потоки між рівнями, забезпечуючи зворотний зв'язок, прозорість та підзвітність реалізації стратегічних цілей.

Цифровий механізм реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій (рис. 15) демонструє перехід від декларативного стратегування до data-driven управління. Верхній рівень охоплює стратегічні орієнтири державної політики та міжнародні екологічні стандарти; середній – цифрові платформи координації, аналітики та прогнозування; нижній – моніторинг результатів і моделювання ефектів. Така архітектура забезпечує циклічність стратегічного процесу та оперативне коригування рішень в умовах невизначеності.

Доведено, що формування сучасної інституційної архітектури відбувається під впливом євроінтеграційних процесів та імперативів «зеленого» переходу, які визначають довгострокову траєкторію екологізації, цифровізації та інноваційної модернізації аграрного сектору.

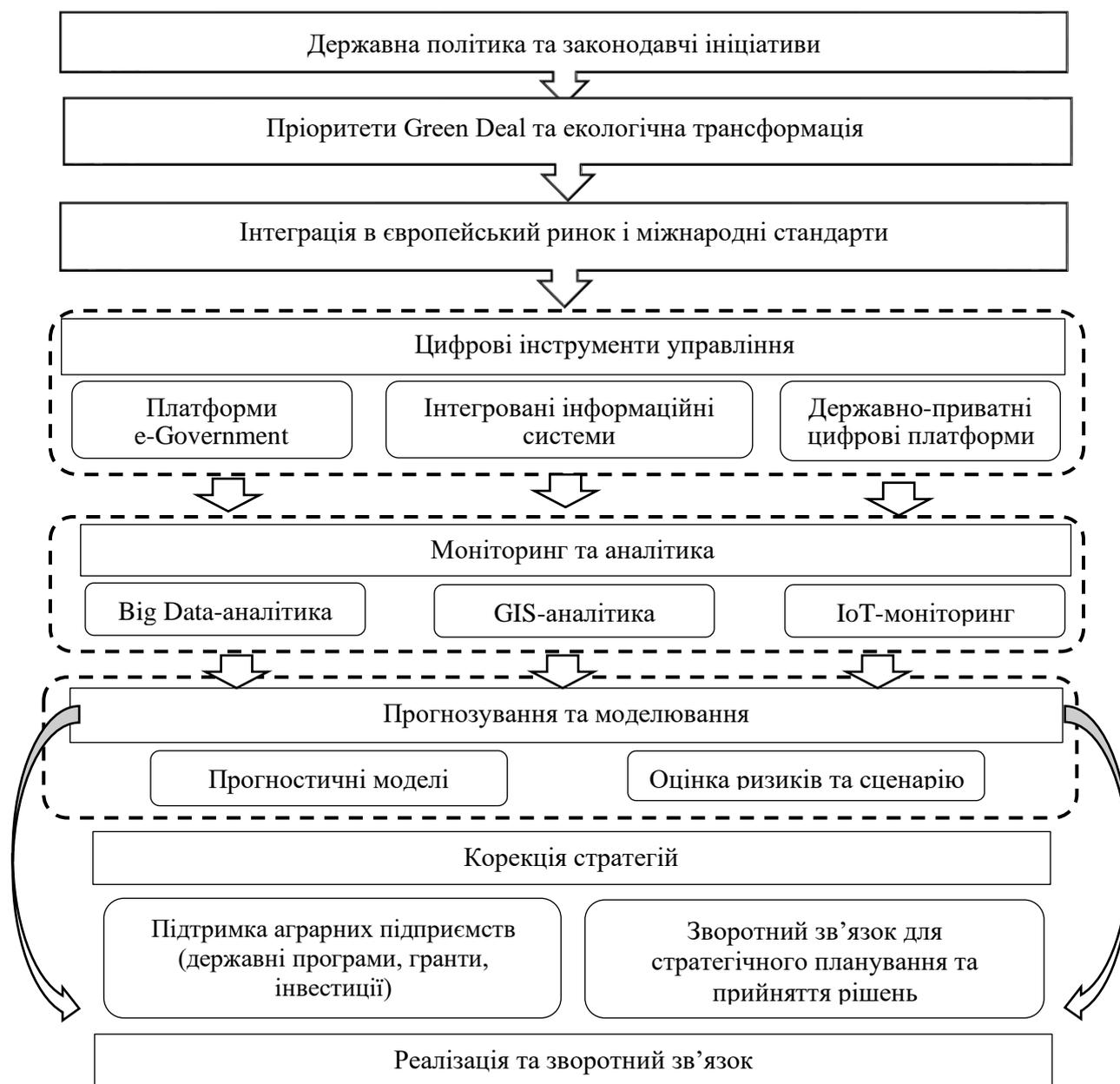

Рис. 15. Цифровий механізм реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору

Джерело: розроблено автором

Фінансово-інвестиційне забезпечення визначено як ключову умову реалізації стратегій. Запропоновано архітектоніку фінансово-інвестиційного механізму, яка інтегрує мобілізацію ресурсів, їхній стратегічний розподіл, регуляторні стимули, аналітичний контроль та адаптивне коригування. Показано, що в умовах європейської інтеграції формується наднаціональний контур фінансування, який поєднує фінансові інструменти, інституційне посилення та трансфер знань. Система державного фінансово-інвестиційного забезпечення (рис. 16) відображає взаємодію національних і європейських інструментів підтримки, що створює умови для формування інноваційних екосистем та диверсифікації джерел капіталу.

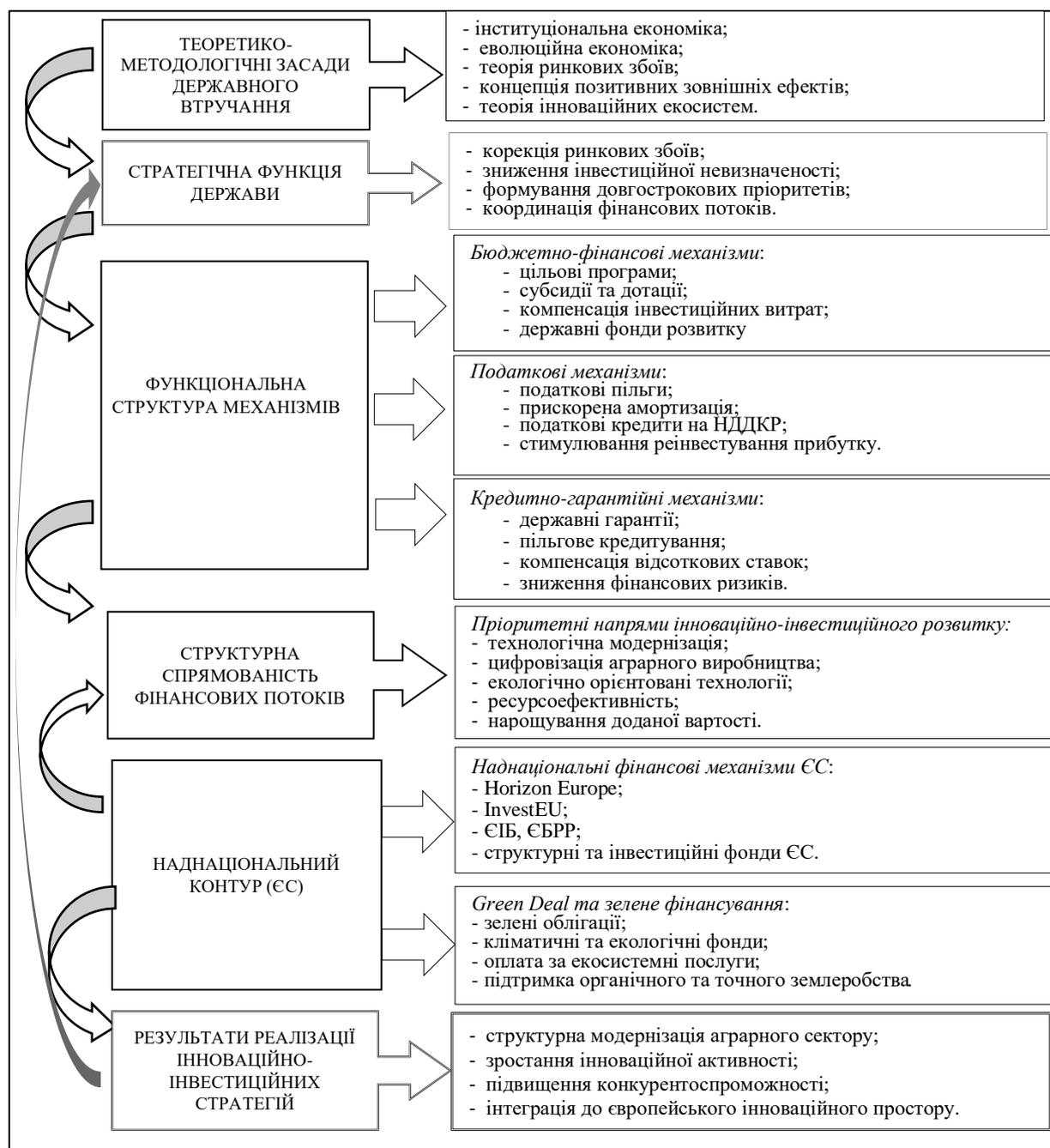

Рис. 16. Система державного фінансово-інвестиційного забезпечення реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій аграрного сектору в умовах європейської інтеграції

Джерело: розроблено автором

На основі порівняльного аналізу розроблено авторську модель фінансово-інвестиційного механізму, орієнтовану на забезпечення стратегічної стійкості, інноваційної динаміки та конкурентоспроможності аграрного виробництва в умовах глобальної нестабільності.

Важливою складовою реалізації стратегій визначено адаптивну систему управлінського моніторингу, зорієнтовану на результат і вплив. На мікроекономічному рівні (рис. 17) моніторинг охоплює логічний ланцюг «інвестиції – інновації – результати – еколого-соціальний ефект» та базується на використанні індикаторів агротехнологічної резильєнтності.

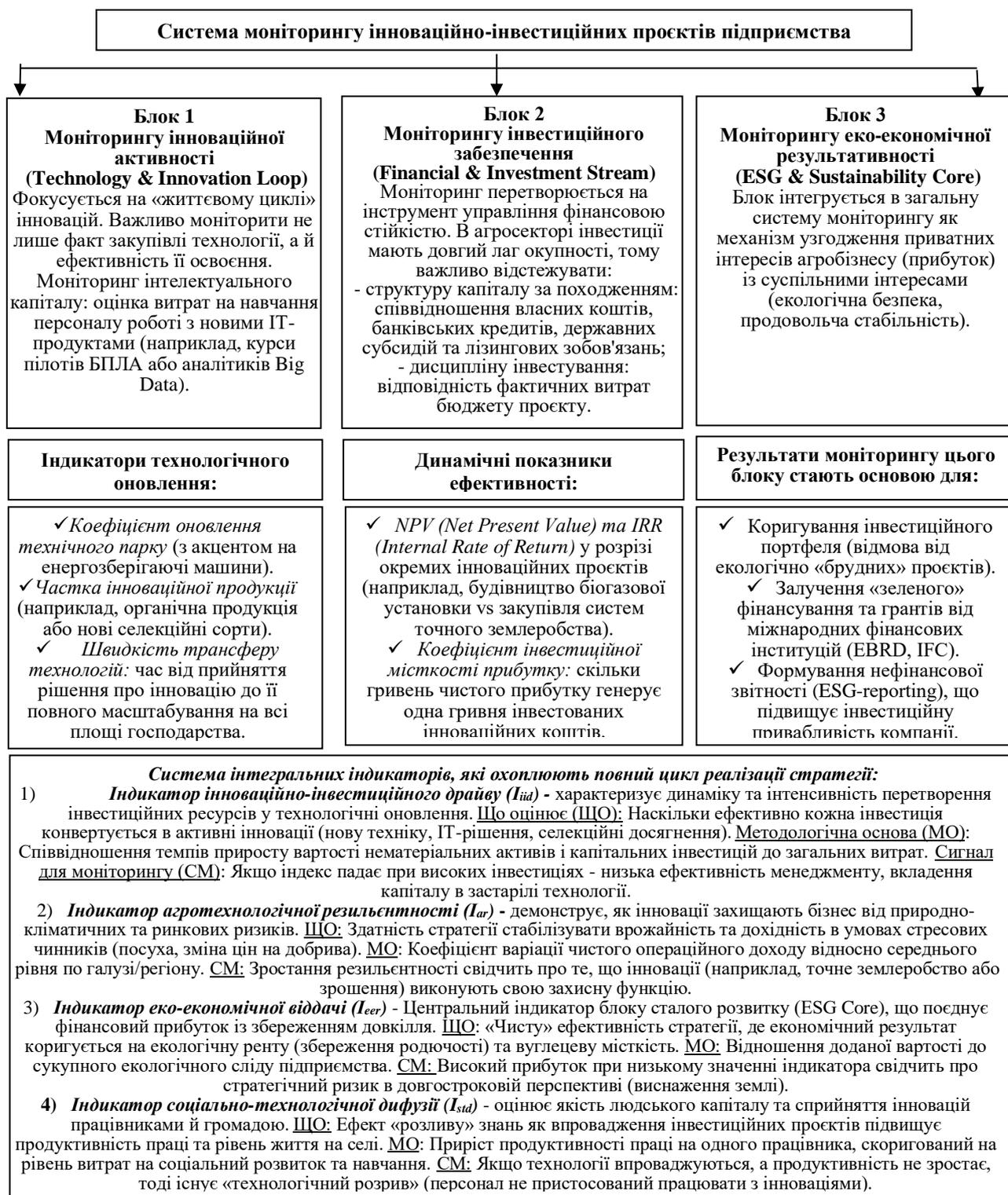

Рис. 17. Адаптивна система мікроекономічного рівня управлінського моніторингу та оцінювання ефективності реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів аграрного підприємства

Джерело: сформовано автором

Такий підхід забезпечує своєчасне виявлення дисбалансів і превентивне коригування стратегічних рішень. На мікроекономічному рівні система моніторингу охоплює логічний ланцюг «інвестиції – інновації – результати – еко-соціальний ефект» і передбачає використання індикаторів агротехнологічної

резильєнтності. Це дозволяє здійснювати превентивне коригування стратегій у разі виявлення технологічних або екологічних дисбалансів.

Узагальнено, що запропонована триблокова структура (інституційно-управлінський, фінансово-інвестиційний та моніторингово-аналітичний блоки) формує цілісний механізм стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком аграрного сектору. Її функціонування забезпечує синхронізацію інституційних реформ, фінансових інструментів та цифрових технологій, створюючи передумови для переходу від фрагментарної модернізації до системної інноваційно-екологічної трансформації аграрної економіки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило вирішити важливу науково-практичну проблему розробки теоретико-методологічних засад і прикладних рекомендацій щодо формування та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобальної конкуренції. Отримані результати дають підстави для таких висновків:

1. У результаті аналізу еволюції наукових концепцій інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору встановлено, що сучасна економічна теорія пройшла шлях від фрагментарного розгляду інновацій і інвестицій у межах класичних та неокласичних шкіл до їхньої системної інтеграції в межах інституційних, ендогенних та еволюційних підходів. Доведено, що в умовах глобальної конкуренції інновації та інвестиції набувають характеру взаємопідсилювальних чинників, які формують довгострокову продуктивність, адаптивність і стійкість аграрного сектору. Узагальнення теоретичних положень дозволило обґрунтувати синергетичний характер взаємодії інноваційного потенціалу та інвестиційних ресурсів, що створює основу для формування стратегій розвитку, орієнтованих не лише на зростання обсягів виробництва, а й на структурну модернізацію аграрної економіки.

2. Доведено, що інноваційно-інвестиційні стратегії аграрного сектору доцільно розглядати як багаторівневу систему стратегічного управління, яка інтегрує технологічні, фінансові, інституційні та організаційні компоненти розвитку в єдине ціле. У межах дослідження уточнено сутність і функціональне призначення таких стратегій, а також сформовано їхню типологію з урахуванням рівнів управління, джерел інвестиційного забезпечення, характеру інновацій та часових горизонтів реалізації. Обґрунтовано, що саме стратегічна інтеграція інноваційних і інвестиційних рішень забезпечує формування стійких конкурентних переваг аграрного сектору та дозволяє узгодити короткострокову економічну ефективність із довгостроковими цілями розвитку в умовах структурних і технологічних змін.

3. Установлено, що глобалізаційні процеси істотно трансформують умови функціонування аграрного сектору та визначають нову логіку формування його стратегічних пріоритетів. Обґрунтовано, що посилення міжнародної конкуренції, зростання ролі технологічних і нематеріальних чинників, а також імплементація глобальних стандартів сталого розвитку (ESG, European Green Deal) зумовлюють необхідність переходу від екстенсивних моделей розвитку до інноваційно-орієнтованих стратегій. Доведено, що відповідність глобальним

екологічним, технологічним і інституційним вимогам стає не обмеженням, а ключовою умовою збереження та нарощування конкурентоспроможності аграрного сектору на світових агропродовольчих ринках.

4. Аналіз інституційних і структурних детермінант розвитку аграрного сектору показав, що результативність формування та реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій значною мірою залежить від якості інституційного середовища, узгодженості державної політики та характеру структурних змін в аграрному виробництві. Доведено, що фрагментарність інституційних механізмів, асиметрія доступу до інвестиційних ресурсів і недостатня координація між державними та ринковими інститутами стримують реалізацію стратегічних пріоритетів розвитку. У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність комплексного інституційного підходу до управління інноваційно-інвестиційним розвитком аграрного сектору, який поєднує інструменти державного регулювання, ринкові механізми та адаптацію до глобальних конкурентних викликів.

5. Уточнено та науково обґрунтовано методологічні засади дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору, що базуються на поєднанні системного, відтворювального та інституціонального підходів з комплексом загальнонаукових і спеціальних методів економічного аналізу. Така методологічна конфігурація дозволяє розглядати інноваційно-інвестиційний розвиток аграрного сектору як багаторівневий, динамічний і відкритий процес, зумовлений взаємодією внутрішніх ресурсних обмежень, інституційного середовища та зовнішніх конкурентних викликів. Застосування поєднання кількісних і якісних методів забезпечує аналітичну глибину дослідження та підвищує достовірність отриманих результатів.

6. Удосконалено методику комплексного оцінювання інноваційного та інвестиційного потенціалу аграрного сектору економіки, яка ґрунтується на інтеграції міжнародних індикаторних систем, галузевих особливостей аграрного виробництва та системи узагальнених кількісних показників. Запропонований нами варіант методики дозволяє оцінювати не лише поточний рівень інноваційної та інвестиційної спроможності агросектору, а й виявляти у ньому структурні диспропорції, вузькі місця та потенційні точки зростання. Це формує аналітичну основу для стратегічного планування, моніторингу та коригування інноваційно-інвестиційних стратегій на національному та галузевому рівнях.

7. Поглиблено методологічні підходи до формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції шляхом інтеграції конкурентних стратегій, оцінок інноваційного потенціалу, інвестиційного забезпечення та управління ризиками. Запропонована структура методології дозволяє підвищити обґрунтованість стратегічних рішень, забезпечити їхню адаптивність до змін зовнішнього середовища, а також узгодити короткострокові інвестиційні рішення з довгостроковими цілями структурної модернізації, цифрової та «зеленої» трансформації аграрного сектору.

8. Аналіз сучасного стану, динаміки та структурних характеристик інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору України засвідчив його стратегічну роль у національній економіці та відносну стійкість до зовнішніх кризових впливів. Водночас встановлено, що інноваційно-

інвестиційний розвиток цього сектору характеризується високою залежністю від обсягів і структури інвестиційних потоків, домінуванням вкладень у матеріально-технічне оновлення та обмеженою участю держави у формуванні сприятливого інноваційного середовища. Виявлені регіональні та структурні диспропорції свідчать про фрагментарний характер трансформаційних процесів і нерівномірний доступ суб'єктів аграрного сектору до фінансових та інноваційних ресурсів.

9. Оцінювання рівня інноваційної та інвестиційної активності суб'єктів аграрного сектору показало тенденцію до концентрації інноваційної діяльності у межах більш капіталізованих і технологічно спроможних підприємств на тлі скорочення загальної кількості суб'єктів господарювання. Інноваційна активність має нестабільний характер і суттєво залежить від макроекономічних, інституційних і безпекових факторів. Структура витрат на інновації свідчить про переважання імплементаційних інновацій за рахунок придбання техніки, обладнання та програмного забезпечення, що обмежує можливості формування власної науково-дослідної бази та довгострокового технологічного розвитку аграрного сектору.

10. Дослідження впливу глобальної конкуренції на інноваційно-інвестиційний розвиток аграрного сектору підтвердило зростання ролі інноваційних, інституційних та екологічних чинників конкурентоспроможності. Встановлено, що позиції України на світових аграрних ринках дедалі більше визначаються здатністю інтегруватися у глобальні технологічні та інституційні середовища, адаптуватися до вимог European Green Deal і ESG-стандартів, а також розвивати цифрові та «зелені» інновації. Нереалізований людський і науково-технологічний потенціал, дефіцит довгострокових інвестицій та слабкість інституційної підтримки обмежують можливості повноцінного використання конкурентних переваг аграрного сектору, що актуалізує потребу у формуванні комплексних інноваційно-інвестиційних стратегій його розвитку.

11. Обґрунтовано, що цифрова трансформація аграрного сектору в умовах глобальної конкуренції набуває системного стратегічного характеру, виходячи за межі фрагментарного впровадження окремих технологічних рішень. Доведено, що інтеграція AgriTech-рішень, цифрових платформ і екосистемної взаємодії на макро-, мезо- та мікрорівнях формує нову архітектуру створення доданої вартості в аграрному секторі. Запропонований платформно-екосистемний підхід та розроблений інтегрований індекс цифрової трансформації аграрного сектору (IDTA-UA) дозволяють здійснювати кількісну оцінку рівня цифрової зрілості, ідентифікувати стратегічні розриви та обґрунтовувати пріоритети інноваційно-інвестиційного розвитку з урахуванням вимог глобальної конкурентоспроможності.

12. Динамічне економетричне моделювання стратегічної результативності розвитку аграрного сектору підтвердило зростаючу роль нематеріальних факторів економічного зростання, зокрема AgriTech-інтенсивності, рівня платформної інтеграції та ESG-стійкості. Встановлено, що вплив зазначених чинників статистично перевищує ефект традиційного фізичного нагромадження капіталу, що свідчить про структурну зміну моделі розвитку аграрного сектору. Виявлений ефект траєкторної залежності розвитку обґрунтовує необхідність формування послідовної, довгостроково орієнтованої державної та галузевої

політики, спрямованої на накопичення стратегічних нематеріальних активів, розвиток цифрової інфраструктури та інституційну стабільність.

13. Доведено, що екологічні імперативи European Green Deal у поєднанні з цифровими інструментами та AgriTech-рішеннями можуть трансформуватися з регуляторного обмеження у джерело стійких нецінових конкурентних переваг аграрного сектору. Сформована сценарна матриця стратегічної адаптації дозволила виокремити альтернативні траєкторії розвитку та обґрунтувати цільовий сценарій «Зелений прорив», який передбачає проактивну модель стратегічного управління. У межах цього сценарію інституційно-цифровий екологічний комплаєнс, ESG-механізми та інтеграція у глобальні ланцюги створення доданої вартості виступають ключовими інструментами підвищення довгострокової конкурентоспроможності аграрного сектору України.

14. Доведено, що практична реалізація інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору потребує формування цілісної інституційно-управлінської архітектури, яка забезпечує узгодженість стратегічних цілей, управлінських функцій і ресурсного забезпечення на різних рівнях управління. Обґрунтована модель багаторівневої взаємодії органів державної влади, регіональних інституцій, бізнесу та AgriTech-екосистем дозволяє підвищити координацію стратегічних рішень, мінімізувати інституційні розриви та забезпечити ефективну трансляцію стратегічних пріоритетів у конкретні інноваційно-інвестиційні проєкти в умовах глобальної конкуренції та високої невизначеності.

15. Встановлено, що в умовах воєнних, фінансових і регуляторних ризиків ключовою передумовою реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій є диверсифікація фінансово-інвестиційних і партнерських механізмів. Доведено, що поєднання державних інструментів підтримки, приватних інвестицій, механізмів державно-приватного партнерства, «зеленого» фінансування та міжнародної донорської допомоги формує стійку фінансову основу стратегічного розвитку аграрного сектору. Такий підхід сприяє зниженню інвестиційних ризиків, підвищенню довіри інвесторів та активізації інноваційної діяльності в аграрному виробництві, переробці та логістиці.

16. Обґрунтовано доцільність впровадження комплексної системи моніторингу та оцінювання ефективності реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій, яка базується на інтеграції економічних, інноваційних, екологічних та інституційних показників. Запропонований підхід забезпечує перехід від формального контролю виконання програм до орієнтованого на результат стратегічного управління, підвищує адаптивність аграрного сектору до змін зовнішнього середовища та створює аналітичну основу для своєчасного коригування стратегічних рішень і забезпечення їхньої довгострокової ефективності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Global trends and prospects of socio-economic development of Ukraine: scientific monograph. Riga, Latvia: Publishing House “Baltija Publishing”. 2022. 688 p. ISBN: 978-9934-26-193-0. DOI: 10.30525/978-9934-26-193-0 (29/1,5 друк арк. авторський внесок: **Olha Khaietska**. Organizational and economic mechanism of increasing the competitiveness of agricultural enterprises. P. 379–405).

2. Liman V., Sakhno A., **Khaietska O.**, Kiporenko S. Development of e-commerce: it technologies in the formation of agricultural systems and implementation of agricultural monitoring : scientific monograph. Boston, USA : Primedia eLaunch, 2024. 336 p. DOI: 10.46299/979-8-89292-736-9 (15/3,8 друк. арк. – особистий внесок здобувача: обґрунтовано економічні засади розвитку електронної комерції в аграрному секторі та визначено роль ІТ-технологій у формуванні цифрових агросистем; розроблено підхід до впровадження інструментів цифрового моніторингу та оцінено їх вплив на підвищення ефективності управління й інвестиційної привабливості підприємств).

Статті у наукових періодичних виданнях, що індексуються наукометричними базами даних (Web of Science, Scopus)

1. Klochkovska V., **Khaietska O.**, Broyaka A. Ensuring of the socio-economic development of regions of Ukraine on the basis of methods of indicative planning. *Problems and Perspectives in Management* (open-access). 2017. Vol. 15 (4). P. 62–71. DOI: 10.21511/ppm.15(4).2017.06 (0,9/0,3 друк. арк. – особистий внесок здобувача: обґрунтовано методичний підхід до застосування індикативного планування як інструменту забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів; розроблено систему індикаторів оцінювання регіональної динаміки).

2. Myronenko M., Polova O., **Khaietska O.**, Koval N. Capitalization of banks: theory, practice and directions of ensuring. *Banks and Bank Systems*. 2018. Vol. 13 (1). P. 173–183. DOI: 10.21511/bbs.13(1).2018.16 (1,0/0,3 друк. арк. – особистий внесок здобувача: узагальнено теоретичні підходи до капіталізації банків та обґрунтовано напрями підвищення рівня їх фінансової стійкості; проведено оцінювання впливу капіталізації на стабільність банківської системи).

3. Ivanko A.V., Vakun Y.O., **Khaietska O.P.**, Ksenofontov M.M. Advisory support for organizational components of production management and bioethanol use. *Економіка АПК*. 2020. Vol. 27, Issue 6. P. 37–49. DOI: 10.32317/2221-1055.202006037 (1,3/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: розроблено організаційно-економічні засади дорадчого забезпечення управління виробництвом біоетанолу; обґрунтовано механізми інтеграції консультаційної підтримки в систему прийняття управлінських рішень аграрних підприємств).

4. Sydoruk B., Sava A., Korzhenivska N., Zdyrko N., **Khaietska O.** Optimization of economic and ecological components of using agricultural lands for balanced land use and rural areas development. *Independent Journal of Management*

& Production. 2021. Vol. 12 (6). P. 417–430. DOI: 10.14807/ijmp.v12i6.1767 (0,8/0,2 друк. арк. – особистий внесок здобувача: обґрунтовано підхід до оптимізації економічної та екологічної складових використання сільськогосподарських земель; здійснено оцінювання балансу ефективності землекористування з урахуванням принципів сталого розвитку).

5. Koblianska I., Seheda S., **Khaietska O.**, Kalachevska L., Klochko T. Determinants of potato producer prices in the peasant-driven market: the Ukrainian case. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. Vol. 8. № 3. P. 26–41. DOI: 10.3390/su142315789 (1,0/0,3 друк. арк. – особистий внесок здобувача: визначено ключові детермінанти формування цін виробників картоплі в умовах селянсько-орієнтованого ринку; побудовано економетричну модель впливу ринкових факторів на цінову динаміку).

6. Zayed N.M., Edeh F.O., Islam K.M.A., Polova O., **Khaietska O.** Utilization of Knowledge Management as Business Resilience Strategy for Microentrepreneurs in Post-COVID-19 Economy. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. Issue 23. № 15789. DOI: 10.3390/su142315789 (1,6/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: обґрунтовано роль управління знаннями як інструменту підвищення стійкості мікропідприємств у постковідній економіці; розроблено практичні рекомендації щодо інтеграції knowledge management у бізнес-стратегії).

7. **Khaietska O.**, Holovnia O., Pavlyuk T., Osipova L. Branch Structure of the National Economy and Directions of its Optimization in the Post-War Period. *Economics. Ecology. Socium*. 2023. Vol. 7. № 3. P. 1–12. DOI: 10.31520/2616-7107/2023.7.3-1 (1,1/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проаналізовано діяльнісно-видову структуру національної економіки та визначено стратегічні напрями її оптимізації в післявоєнний період; запропоновано структурні пріоритети відновлення економіки).

8. Chikov I., **Khaietska O.**, Okhota Yu., Titov D., Prygotsky V., Nitsenko V. Modeling of the synthetic indicator of competitiveness of agricultural enterprises: a methodological approach to the use of neural network tools. *Financial and credit activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 5. № 52. P. 222–242. DOI: 10.55643/fcaptp.5.52.2023.4149 (1,7/0,4 друк. арк. – особистий внесок здобувача: розроблено методичний підхід до моделювання синтетичного індикатора конкурентоспроможності аграрних підприємств із використанням інструментів нейронних мереж; здійснено апробацію моделі на емпіричних даних).

9. Tomashuk I., **Khaietska O.**, Boltovska L. Analysis of investment activities in the agricultural sector of Ukraine, determination of factors and ways of its activation. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10. № 3. P. 340-352. DOI: 10.30525/2256-0742/2024-10-3-340-352 (1,0/0,3 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проведено комплексний аналіз інвестиційної діяльності в аграрному секторі України; визначено ключові фактори її активізації та обґрунтовано напрями підвищення інвестиційної привабливості сектору).

10. **Khaietska O.**, Holovnia O., Pavlyuk T., Osipova L., Prylutskyi A. Strategic priorities for the development of the national service sector in the face of global challenges. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025.

Vol. 1. № 60. P. 453–465. DOI: 10.55643/fcartr.1.60.2025.4527 (1,5/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: обґрунтовано стратегічні пріоритети розвитку національного сектору послуг в умовах глобальних викликів; розроблено концептуальні напрями підвищення його конкурентоспроможності та адаптивності).

**Статті у наукових фахових виданнях України
(які входять до переліку МОН України)**

1. **Хасцька О.П.** Формування й ефективне функціонування організаційно-економічного механізму цукробурякового виробництва. *Агросвіт*. 2016. № 17. С. 37–43. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/17_2016/7.pdf (0,7 друк. арк.).

2. **Хасцька О.П.** Світовий ринок цукру та місце України в ньому. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 8 (24). С. 80–90. URL: <https://repository.vsau.org/getfile.php/14316.pdf> (0,7 друк. арк.).

3. **Хасцька О.П.** Сучасні тенденції зовнішньоекономічної діяльності України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 2. С. 79–83. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_2\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_2(2)_18) (0,5 друк. арк.).

4. **Хасцька О.П.** Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва в Україні. *Економіка та управління АПК*. 2018. № 2. (143). С. 122–131. URL: <https://economteneg.btsau.edu.ua/uk/arhiv-vs#tab-1-3> (1,0 друк. арк.).

5. **Хасцька О.П., Брояка А.А.** Сучасний стан та тенденції інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств харчової промисловості. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 7 (35). С. 53–64. URL: <http://efm.vsau.org/uk/particles/suchasnij-stan-ta-tendenciyi-innovacijno-investicijnogo-rozvitku-pidpriemstv-harchovoyi-promislovosti> (1,1/0,6 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проаналізовано сучасний стан інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств харчової промисловості; визначено ключові тенденції та обґрунтовано напрями активізації інвестиційних процесів у галузі).

6. **Хасцька О.П., Вертелецький М.В.** Аналіз динаміки ВВП України та інших країн світу. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6067> (0,8/0,7 друк. арк. - особистий внесок здобувача: проаналізовано динаміку змін ВВП, досліджено прогнозовані зміни в Україні та інших країнах світу та висвітлено зміст макроекономічних процесів, що визначають сучасний економічний стан України, а також запропоновано шляхи зростання темпів приросту ВВП).

7. **Хасцька О.П.** Особливості економічного зростання в Україні та світі. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.41 (0,8 друк. арк.).

8. **Хасцька О.П.** Перспективи розвитку ринку органічної продукції в Україні та світі. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 6 (46). С. 38–48. DOI: 10.37128/2411-4413-2019-6-5 (1,0 друк. арк.).

9. **Хаєцька О.П.** Шляхи підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 3 (53). С.113–130. DOI: 10.37128/2411-4413-2020-3-9 (1,0 друк. арк.).

10. **Хаєцька О.П.** Аналіз проблем та перспектив зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 4 (58). С. 132–149. DOI: 10.37128/2411-4413-2021-4-9 (1,1 друк. арк.).

11. **Хаєцька О.П.** Конкурентоспроможність аграрних підприємств в умовах інноваційного середовища. *Бізнес-навігатор*. 2022. № 2 (69). С. 101–107. DOI: 10.32847/business-navigator.69-15 (0,8 друк. арк.).

12. **Хаєцька О.П.** Органічне виробництво як складова забезпечення продовольчої безпеки України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 4 (62). С. 57–74. DOI: 10.37128/2411-4413-2022-4-4 (1,1 друк. арк.).

13. **Хаєцька О.П.,** Томашук І.В. Вплив аграрного сектору економіки на сталий розвиток сільських територій. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-1> (0,8/0,4 друк. арк. – особистий внесок здобувача: визначено вплив аграрного сектору на сталий розвиток сільських територій; обґрунтовано економічні механізми посилення його соціально-екологічної ролі).

14. **Хаєцька О.П.,** Лояніч В.О. Забезпечення продовольчої безпеки України в умовах війни. *Ефективна економіка*. 2023. № 6. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.6.47> (0,6/0,3 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проаналізовано стан продовольчої безпеки України в умовах війни; запропоновано напрями зміцнення національної продовольчої стійкості).

15. **Хаєцька О.П.** Проблеми та перспективи глобалізації, глобальні проблеми людства. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 316–322. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-55> (0,9 друк. арк.).

16. **Хаєцька О.П.,** Коваль О.В. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств транспортно-логістичної сфери. *Економіка і суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-111/> (0,8/0,4 друк. арк. – особистий внесок здобувача: досліджено інвестиційно-інноваційну діяльність підприємств транспортно-логістичної сфери; визначено чинники підвищення їх ефективності та конкурентоспроможності).

17. Осіпова Л.В., **Хаєцька О.П.** Міжнародна міграція робочої сили в умовах глобального розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-60-22 (0,6/0,3 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проаналізовано тенденції міжнародної міграції робочої сили; визначено економічні наслідки міграційних процесів для національного розвитку).

18. **Хаєцька О.П.,** Бабій І.І. Цифрові інновації в аграрному секторі: аналіз ефективності та перспективи впровадження в Україні. *Бізнес-навігатор*. 2024. Вип. 3 (76). С. 191–197. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.76-32>. (0,8/0,6 друк. арк. – особистий внесок здобувача: оцінено ефективність

впровадження цифрових інновацій в аграрному секторі; обґрунтовано перспективні напрями розвитку цифрових рішень в Україні).

19. **Хаєцька О.П.** Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 2 (68). С. 123–141. DOI: 10.37128/2411-4413-2024-2-8 (1,3 друк. арк.).

20. **Хаєцька О.П.,** Удалов Д.К. Сучасні аспекти розвитку органічного сільського господарства України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-107> (0,6/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проаналізовано сучасний стан органічного сільського господарства України; визначено стратегічні напрями його розвитку в умовах воєнних викликів).

21. **Хаєцька О.П.** Валовий внутрішній продукт України: виклики сучасності та перспективи відновлення. *Економічний простір*. 2025. № 199. С. 128–133. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.199.128-133> (0,7 друк. арк.).

22. **Хаєцька О.П.,** Лояніч В.О. Формування продовольчої безпеки України в умовах глобальних викликів: стратегія та механізми реалізації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки»*. 2025. № 5 (97). С. 78–87. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-5-10996> (0,9/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: обґрунтовано стратегічні підходи до формування продовольчої безпеки України в умовах глобальних викликів; запропоновано механізми їх реалізації).

23. **Хаєцька О.П.,** Коваль О.В. Інвестиційна привабливість транспортної логістики як чинник економічної стійкості України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2025. № 1 (71). С. 128–145. DOI: 10.37128/2411-4413-2025-1-9 (0,9/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: визначено чинники інвестиційної привабливості транспортної логістики; обґрунтовано її роль у забезпеченні економічної стійкості України).

24. **Хаєцька О.П.,** Лояніч В.О. Стан і перспективи удосконалення механізмів регулювання продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану. *Бізнес-навігатор*. 2025. № 6 (83). С. 504–510. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.83-82> (0,8/0,4 друк. арк. – особистий внесок здобувача: удосконалено підходи до регулювання продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану; запропоновано напрями підвищення ефективності державних механізмів).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. **Хаєцька О.П.** Особливості розвитку органічного виробництва в Україні на сучасному етапі. *Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції «Органічне агровиробництво: освіта і наука»*. Київ, 2018. С. 164–167. (0,2 друк. арк.)

2. **Хаєцька О.П.** Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності агропромислових ринків. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Міжрегіональна взаємодія логістичних систем в умовах трансформації економіки»*. Умань, 18-19 травня 2018 р. С. 118–121. (0,2 друк. арк.)

3. **Хаєцька О.П.** Економічне зростання в Україні. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретико-методологічні трансформації економічної науки у XXI ст.: перспективи нової парадигми»*. м. Київ. 28-29 травня 2019 р. С. 307–310. (0,2 друк. арк.).

4. **Хаєцька О.П.** Напрямки удосконалення механізму управління якістю продукції. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, облік, фінанси та право в умовах глобалізації: тенденції та перспективи»*. Полтава. 12 вересня 2019. Ч.2. С. 25–28. (0,2 друк. арк.).

5. **Хаєцька О.П.** Основні макроекономічні показники та їх вплив на зростання добробуту населення України. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, менеджменту, фінансів та права»*. Полтава. 26 січня 2019 р. Ч. 2. С. 53-55. (0,2 друк. арк.)

6. **Хаєцька О.П.** Підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств України. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів»*. 3-4 жовтня 2019 р. Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В. Докучаєва. Ч. 2. С. 44–47. (0,2 друк. арк.)

7. **Хаєцька О.П.** Зобов'язання комерційного банку та їх роль у формуванні ресурсної бази. *Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути»*. Київ. 10 лютого 2020 р. С. 83–86. (0,2 друк. арк.)

8. **Хаєцька О.П.,** Долованюк А.А. Вплив пандемії на платоспроможність населення. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права: теорія та практика»*. Полтава. 22 грудня 2020. Ч.1. С. 11–13. (0,2/0,1 друк. арк. – особистий внесок здобувача: визначено основні зміни, що вплинули на фінансовий стан домогосподарств, описано динаміку рівня безробіття в країні та його наслідків).

9. **Хаєцька О.П.** Вплив глобалізації на економічний розвиток. *Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference «Modern problems of globalization processes in the world economy»*. Київ, 18 березня 2021 р. С. 139–143. (0,2 друк. арк.)

10. **Хаєцька О.П.,** Костельнюк О. В. Сучасний стан зовнішньої торгівлі України. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, облік, фінанси, облік та право в умовах глобалізації: тенденції та перспективи»*. 17 листопада 2021 р. Полтава. 2021. Ч.1 С. 44–46. (0,2/0,1 друк. арк. – особистий внесок здобувача: досліджено динаміку та структуру зовнішньої торгівлі України; визначено ключові проблеми та окреслено напрями підвищення експортного потенціалу в умовах глобалізації).

11. **Хаєцька О.П.,** Швець Т.І. Особливості розвитку альтернативної енергетики в Україні. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, облік, фінанси, облік та право в умовах глобалізації»*:

тенденції та перспективи». 17 листопада 2021 р. Полтава. 2021. Ч.1 С. 17–18. (0,2/0,1 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проаналізовано сучасний стан та тенденції розвитку альтернативної енергетики в Україні; визначено економічні передумови її розширення та обґрунтовано напрями підвищення енергетичної ефективності в умовах трансформації економіки).

12. **Khaietska O., Revuzhenko I.** Green economy and digital innovations as the foundation of sustainable economic development. *International scientific conference. Current problems of the country's economy: global experience and domestic realities.* Poland, November 7-8, 2025. P. 53–57. (0,3/0,2 друк. арк. – особистий внесок здобувача: обґрунтовано взаємозв'язок принципів «зеленої» економіки та цифрових інновацій як основи сталого економічного розвитку; визначено напрями інтеграції екологічних та цифрових інструментів у систему стратегічного управління).

13. **Хасцька О.П.** Інновації та інвестиції як ключові детермінанти підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку, управління і права в сучасних умовах».* Рівне, 8 січня 2026 р. С. 21–25 (0,2 друк. арк.).

Статті у наукових виданнях інших держав

1. **Khaietska O.** Development of creative abilities of the managers as a factor of increase the commodities' sales on the market. *Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology.* 2019. P. 28–36. URL: <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/2979ee6e305fe7fcd478539e48bb1fcd.pdf> (0,8 друк. арк.).

2. **Khaietska O.** Analysis of key macroeconomic indicators and features of economic growth of Ukraine. *Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology.* 2019. P. 23–32. URL: <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/2cb6ed8aeeb8c30bc5c93517a9882162.pdf> (0,8 друк. арк.).

3. **Khaietska O.** The role of innovation in the development of organic production. *Slovak international scientific journal.* 2020. Vol. 3, № 47, P. 34–40. URL: <https://sis-journal.com/wp-content/uploads/2020/12/Slovak-international-scientific-journal-%E2%84%9647-2020-VOL.3.pdf> (0,8 друк. арк.).

4. **Khaietska O.** The economic essence and the need for financial planning of the enterprise. *Annali d'Italia.* 2020. Vol. 2, № 12. P. 20–29. URL: <https://www.anditalia.com/wp-content/uploads/2020/10/Annali-d%E2%80%99Italian-%E2%84%9612-2020-part-2.pdf> (1,1 друк. арк.).

5. **Khaietska O.** Investment attractiveness of Ukrainian regions in current conditions. *Series of monographs Faculty of Architecture.* 2020. P. 30–40. URL: <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/0ad120790b2aa998c7ddee02f44f6deb.pdf> (0,9 друк. арк.).

6. **Khaietska O.** Assessment of the investment climate in Ukraine. *Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung*. Collective monograph. 2020. P. 170–180. URL: <https://www.aenu.org/download/monographs/Monographie2020.pdf> (0,8 друк. арк.).

7. Broyaka A., **Khaietska O.** Unemployment as a major socio-economic problem of society development. *Polish journal of science*. 2020. Vol. 2. № 27, P. 57–67. URL: <https://www.poljs.com/wp-content/uploads/2020/05/POLISH-JOURNAL-OF-SCIENCE-%E2%84%9627-2020-VOL.-2.pdf> (1,1/0,5 друк. арк. – особистий внесок здобувача: проаналізовано соціально-економічні причини та наслідки безробіття; визначено його вплив на розвиток суспільства та обґрунтовано напрями зниження рівня безробіття в умовах економічної нестабільності).

8. **Khaietska O.** Tools of financial planning at the enterprise. *The scientific heritage*. 2020. Vol. 47. P. 97–105. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2020/09/VOL-7-No-47-47-2020.pdf> (0,9 друк. арк.).

9. **Khaietska O.,** Kolomiets T. Forecasting the impact of the pandemic on the paying capacity. *The scientific heritage*. 2021. Vol. 3, № 63 (63). P. 10–18. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2021/04/VOL-3-No-63-63-2021.pdf> (1,1/0,4 друк. арк. – особистий внесок здобувача: здійснено прогнозування впливу пандемії на платоспроможність суб'єктів господарювання; побудовано аналітичну модель оцінювання фінансової стійкості в умовах кризових обмежень).

10. **Khaietska O.P.** Features of innovation politics of enterprises. *Historical sciences. Colloquium-journal*. 2021. Cresc 4, № 2 (89). P. 12–19. URL: <https://colloquium-journal.org/wp-content/uploads/2022/05/Colloquium-journal-2021-89-4.pdf> (0,7 друк. арк.).

11. **Khaietska O.** Economic security of Ukraine in modern conditions *Economic and legal principles of economic growth in the post-crisis period: collective monograph*. Shioda GmbH, Steyr, Austria. 2021. P. 242–287. URL: https://www.aenu.org/download/monographs/Mono_2021_ECONOMIC%20AND%20LEGAL%20PRINCIPLES%20OF%20ECONOMIC%20GROWTH%20IN%20THE%20POST-CRISIS%20PERIOD.pdf (0,9 друк. арк.).

12. **Khaietska O.P.** Features of consumers` decision making based on the behavioral economy. *Norwegian Journal of development of the International Science*. 2021. Vol. 1, № 62. P. 12–17. URL: https://nor-ijournal.com/wp-content/uploads/2023/09/NJD_62_1.pdf (0,8 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Хасцька О.П. *Формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобальної конкуренції.* – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Вінницький національний аграрний університет, Вінниця, 2026 р.

У дисертаційній роботі здійснено теоретико-методологічне узагальнення, наукове обґрунтування та запропоновано комплексне вирішення важливої науково-практичної проблеми формування інноваційно-інвестиційних стратегій розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальної конкуренції. Розроблено концептуальні положення, методичний інструментарій та практичні рекомендації, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості, технологічної модернізації та стійкості аграрного сектору України в умовах геополітичної та гео економічної нестабільності.

Актуальність теми зумовлена трансформаційними процесами у світовій економіці, що характеризуються посиленням глобальної конкуренції, цифровізацією виробничих і управлінських систем, зміною архітектури міжнародних ринків продовольства, зростанням ролі екологічних імперативів і стандартів сталого розвитку. Для України зазначені виклики набувають системного характеру з огляду на воєнні ризики, руйнування виробничо-логістичної інфраструктури, обмеженість інвестиційних ресурсів та необхідність структурної перебудови національної економіки. За цих умов аграрний сектор економіки одночасно виконує функції забезпечення продовольчої безпеки, формування валютних надходжень та стабілізації макроекономічної динаміки, що об'єктивно підвищує вимоги до якості стратегічного управління його розвитком.

Доведено, що в умовах глобалізації інновації та інвестиції трансформуються з автономних факторів зростання у взаємопов'язану стратегічну систему, яка формує довгострокові конкурентні переваги галузі. Уточнено економічну сутність інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору як процесу структурної модернізації, що поєднує технологічне оновлення, інституційні трансформації, екологізацію виробництва та інтеграцію у глобальні ланцюги доданої вартості. Сформовано авторське трактування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку аграрного сектору як багаторівневої системи стратегічних рішень, спрямованих на узгодження інноваційних, фінансових, екологічних та управлінських компонентів у межах єдиної моделі довгострокового зростання.

У роботі використано авторську методологію дослідження, що ґрунтується на інтеграції системного, інституціонального, відтворювального та стратегічного підходів. Удосконалено методичні засади оцінювання інноваційного та інвестиційного потенціалів аграрного сектору на основі поєднання кількісних індикаторів, міжнародних порівняльних критеріїв і галузевих особливостей. Запропоновано комплексну систему аналітичного забезпечення формування інноваційно-інвестиційних стратегій, яка дозволяє

ідентифікувати структурні диспропорції, оцінювати рівень цифрової зрілості, інноваційної інтенсивності та ESG-стійкості аграрного сектору.

За результатами емпіричного аналізу встановлено, що інноваційно-інвестиційні процеси в аграрному секторі України характеризуються високою волатильністю, концентрацією ресурсів у фінансово стійкіших суб'єктів господарювання та недостатнім рівнем інвестування у наукові дослідження, цифрові технології та екологічну модернізацію. Обґрунтовано вплив глобальних екологічних ініціатив, зокрема положень European Green Deal, на трансформацію стратегічних пріоритетів розвитку галузі та формування нових нецінових конкурентних переваг.

Розроблено інструментально-технологічні засади стратегічного розвитку аграрного сектору, що передбачають впровадження цифрових платформ, розвиток AgriTech-екосистем, інтеграцію механізмів «зеленого» фінансування та державно-приватного партнерства. За допомогою економетричного моделювання доведено значущість нематеріальних факторів зростання інноваційної активності, цифрової інтеграції та екологічної відповідальності у формуванні стратегічної результативності аграрного сектору.

Обґрунтовано механізм практичної реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій, що передбачає формування цілісної інституційно-управлінської архітектури, координацію стратегічних рішень на національному, регіональному та галузевому рівнях, диверсифікацію джерел фінансування та запровадження системи моніторингу ефективності на основі інтегрованих економічних, інноваційних, екологічних і соціальних показників.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання органами державної влади, регіональними інституціями, галузевими об'єднаннями та суб'єктами господарювання при розробленні стратегій розвитку аграрного сектору, програм інноваційної модернізації та інвестиційної підтримки в умовах глобальної конкуренції та післявоєнної відбудови економіки.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний розвиток, інноваційно-інвестиційна стратегія, аграрний сектор економіки, глобальна конкуренція, конкурентоспроможність, цифрова трансформація, AgriTech-екосистема, ESG-стійкість, сталий розвиток, European Green Deal.

ABSTRACT

Khaietska O.P. *Formation of innovation and investment strategies for the development of the agricultural sector of the economy in the context of global competition.*

Qualified scientific work on the rights of the manuscript. Dissertation for the degree of Doctor of Economic Sciences, specialty 08.00.04 – Economics and Management of the National Economy – Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, 2026.

The dissertation provides a theoretical and methodological generalization, scientific substantiation and offers a comprehensive solution to an important scientific

and practical problem of forming innovation and investment strategies for the development of the agricultural sector of Ukraine under conditions of global competition. Conceptual provisions, methodological tools and practical recommendations aimed at increasing competitiveness, investment attractiveness, technological modernization and stability of the agricultural sector in conditions of geo-economic instability have been developed.

The relevance of the topic is due to transformational processes in the global economy, characterized by increased global competition, digitalization of production and management systems, changes in the architecture of international food markets, and the growing role of environmental imperatives and sustainable development standards. For Ukraine, the mentioned challenges become systemic in view of military risks, the destruction of production and logistics infrastructure, limited investment resources, and the need for structural transformation of the national economy. Under these conditions, the agricultural sector simultaneously fulfills the functions of ensuring food security, generating foreign currency income, and stabilizing macroeconomic dynamics, which objectively increases the requirements for the quality of strategic management of its development.

It has been proven that under conditions of globalization, innovations and investments are transformed from autonomous factors of growth into an interconnected strategic system that forms long-term competitive advantages of the industry. The economic essence of the innovation and investment development of the agricultural sector as a process of structural modernization, which combines technological renewal, institutional transformations, greening of production, and integration into global chains of added value, has been clarified. The author's interpretation of the innovation and investment strategy for the development of the agricultural sector as a multi-level system of strategic decisions aimed at harmonizing innovative, financial, environmental and management components within a single model of long-term growth has been formed.

The work has developed the author's methodology based on the integration of systemic, institutional, reproductive, and strategic approaches. The methodological foundations for assessing the innovation and investment potential of the agricultural sector have been improved based on a combination of quantitative indicators, international comparative criteria, and sectoral features. A comprehensive system of analytical support for the formation of innovation and investment strategies has been proposed, which makes it possible to identify structural disparities and assess the level of digital maturity, innovation intensity, and ESG-sustainability of the agricultural sector.

According to the results of the empirical analysis, it has been established that the innovation and investment processes in the agricultural sector of Ukraine are characterized by high volatility, the concentration of resources in financially stronger entities, and an insufficient investment in scientific research, digital technologies, and ecological modernization. The impact of global environmental initiatives, in particular the provisions of the European Green Deal, on the transformation of the strategic priorities of the industry development and the formation of new non-price competitive advantages has been substantiated.

The instrumental and technological foundations for the strategic development of the agricultural sector have been developed, which include the implementation of digital platforms, the development of AgriTech ecosystems, the integration of "green" financing mechanisms, and public-private partnerships. Econometric modeling has proven the significance of the intangible growth factors of innovative activity, digital integration, and environmental responsibility in the formation of the strategic effectiveness of the agricultural.

The mechanism for the practical implementation of innovation and investment strategies has been substantiated, providing for the formation of a holistic institutional and management architecture, coordination of strategic decisions at national, regional, and sectoral levels, diversification of funding sources, and the introduction of a system for monitoring effectiveness based on integrated economic, innovation, environmental, and social indicators.

The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their use by state authorities, regional institutions, industry associations and business entities in developing strategies for the development of the agricultural sector, innovative modernization programs, and investment support under conditions of global competition and post-war economic reconstruction.

Keywords: innovation and investment development, innovation and investment strategy, agricultural sector of the economy, global competition, competitiveness, digital transformation, AgriTech ecosystem, ESG sustainability, sustainable development, European Green Deal.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк лазерний
Ум. друк. арк. 2,0. Тираж 50 прим. Зам. №15/2026.

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі
Вінницького національного аграрного університету
м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, 21008

Викладено в авторській редакції